

נתיב התלמוד

תלמוד בבלי

מסכת בבא מציעא

ביאור פרק

אלו מציעות

ע"י תלמידי כיתה ה' - תשפ"ד

המוזכר:

"אשרי מי שבא
לכאן ותלמודו בידו"

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

בס"ד

1. הנושא: המקורות בתורה של מצוות השבת אבידה:

- א. דברים נב' א' - "לא תראה את שור אוזיך או את שני גרזים והתעלמת מהם השב תשיבם לאוזיך":
- ב. ב' - "ואם לא קרוב אוזיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרוש אוזיך אותו והשבתו לו":
- ג. ג' - "וכן תעשה לזמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אוזיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם":
- ד. ד' - "לא תראה את זמור אוזיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת בזהם הקם תקים עמו":
- ה. שמות כג' ד' - "כי תפגע שור איבך או זמורו תעה השב תשיבנו לו":

* * *

דף כא'

מישנה:

2. הנושא: אלו מציאות שלו?

- אלו מציאות שלו, ואלו חייב להכריז? - _____
- אלו מציאות שלו? _____
- א. מצא פירות מפוזרים - _____
- ב. מעות מפוזרות - _____
- ג. כריכות ברשות הרבים - _____
- ד. ועיגולי דבילה - _____
- ה. ככרות של נחתום - _____
- ו. מחרוזות של דגים - _____
- ז. חתיכות של בשר - _____
- ח. גיזי צמר הלקוחין ממדינתן - _____
- ט. ואניצי פשתן - _____
- י. ולשונות של ארגמן - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הרי אלו שלו. דברי רבי מאיר. -

והטעם?

- ר' יהודה אומר כל שיש בו שינוי חייב להכריז, כיצד?

א. מצא עיגול ובתוכו חרס -

ב. ככר ובתוכו מעות -

למה הדין במקרים אלו? א"ר מאיר?

ובמה ר' מאיר ור' יהודה חולקים? (לפי הל' הז' ב"ב כ"ג.)

א.

ב.

ג.

- רבי שמעון בן אלעזר אומר כל כלי אנפוריא אין חייב להכריז -

* * *

גמרא:

3. הנושא: הגמרא רוצה לברר 3 דברים: 1. מה הכמות הפירות שנפלו? 2. מה השטח של נפילת הפירות? 3. היכן נפלו הפירות?

*קושיא: "מצא פירות מפוזרים", וכמה?

תירוץ: אמר רבי יצחק: קב, בארבע אמות. -

*קושיא: היכי דמי, אי דרך נפילה, אפילו טובא נמי -

ואי דרך הינוה, אפילו בעיר מהכי נמי לא?

תירוץ: אמר רב עוקבא בר חמא: במכנשתא דבי דרי עסקינן -

קב בארבע אמות, דנפיש טרחייהו, לא טרח איניש, ולא הדר אתי ושקיל להו, אפקורי מפקר להו -

בעיר מהכי, טרח והדר, אתי ושקיל להו, ולא מפקר להו.

שאלות בחינה:

1. האלו פירות מוזכרים?

2. מה הדין דרך נפילה ברשות הרבים?

3. מה הדין דרך הינוה ברשות הרבים?

4. האם משנה הכמות ברשות הרבים?

5. האם משנה השטח הנפילה ברשות הרבים?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

6. מה חזין האוצל ביאכשקא דבי דרי?

7. מה הטעם?

שאלות סיכום, מה הדין?	במכנשתא דבי דרי	ברשות הרבים
א. קב, בד' אמות, דרך נפילה?		
ב. קב, בד' אמות, דרך הינוח?		
ג. פחות מקב, בד' אמות?		
ד. קב, בפחות מארבע אמות?		
ה. יותר מקב, בארבע אמות?		
ו. קב, ביותר מארבע אמות?		

4. הנושא: 4 ספקות של רבי ירמיה:

ספק 1:

בעי רבי ירמיה: חצי קב בשתי אמות, מהו? -
 קב בארבע אמות, טעמא מאי? משום דנפיש טרחייהו -
 (צד א') חצי קב בשתי אמות, כיון דלא נפיש טרחייהו לא מפקר להו -
 (צד ב') או דלמא, משום דלא חשיבי. וחצי קב בשתי אמות, כיון דלא חשיבי, מפקר להו -

ספק 2:

קביים בשמונה אמות, מהו?
 קב בארבע אמות, טעמא מאי? משום דנפיש טרחייהו -
 (צד א') וכל שכן קביים בשמונה אמות, כיון דנפישא טרחייהו טפי מפקר להו -
 (צד ב') או דלמא, משום דלא חשיבי. וקביים בשמונה אמות כיון דחשיבי לא מפקר להו -

ספק 3:

קב שומשמין בארבע אמות, מהו?
 קב בארבע אמות, טעמא מאי? משום דלא חשיבי -
 (צד א') ושומשמין כיון דחשיבי לא מפקר להו -
 (צד ב') או דלמא, משום דנפיש טרחייהו, וכל שכן שומשמין כיון דנפיש טרחייהו טפי, מפקר להו -

ספק 4:

קב תמרי בארבע אמות, קב רימוני בארבע אמות, מהו?
 קב בארבע אמות, טעמא מאי? משום דלא חשיבי -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

(צד א') קב תמרי בארבע אמות, קב רימוני בארבע אמות, נמי כיון דלא חשיבי מפקר להו - _____

(צד ב') או דלמא, משום דנפישא טרחייהו, וקב תמרי בארבע אמות, וקב רימוני בארבע אמות, כיון דלא נפיש טרחייהו, לא מפקר להו - _____
תיקו - _____

סיכום ספקות הגמרא	האם יש בזה טרחה?	האם זה חשוב?
קב פירות בארבע אמות?		
חצי קב בשתי אמות?		
קביים בשמונה אמות?		
קב שומשמין?		
קב תמרי, וקב רימוני בדי' אמות?		

דף כא:

5. הנושא: סוגיית יאוש שלא מדעת:

[שלב א' - הגמרא מביאה מקרים שיש בזה מחלוקת, וכן מקרים שאין בזה מחלוקת, והטעמים]

יאוש שלא מדעת - _____

אביי אמר: לא הוי יאוש - _____

ורבא אמר: הוי יאוש - _____

א. בדבר שיש בו סימן, כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש - _____

ואף על גב דשמעיניה דמיאש לבסוף, לא הוי יאוש - _____

דכי אתא לידיה, באיסורא הוא דאתא לידיה - _____

דלכי ידע דנפל מיניה לא מיאש - _____

מימר אמר, סימנא אית לי בגויה, יהבנא סימנא ושקילנא ליה - _____

[הקשו חוספות: אכל נחמת הוא התייחס? _____]

ב. בזו של ים - _____

ג. ובשולותו של נהר - _____

אף על גב דאית ביה סימן, רחמנא שרייה, כדבעינן למימר לקמן - _____

ד. כי פליגי, בדבר שאין בו סימן - _____

אביי אמר: לא הוי יאוש, דהא לא ידע דנפל מיניה - _____

רבא אמר: הוי יאוש, דלכי ידע דנפל מיניה מיאש, מימר אמר סימנא לית לי בגויה, מהשתא הוא

דמיאש - _____

שאלות בחינה:

1. מהו יאוש שלא מדעת? _____

2. מה היצין? _____

3. באיזה דבר לפי כולם לא נחשב יאוש? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

4. והאם?

5. האילו דבר לפי כולם נחשב יאילו?

6. והאם?

[שלב ב' - הגמרא מביאה 12 קושיות על האמוראים]
(סימן: פמג"ש ממקגט"י ככסע"ז)

איות	הפירוש	הקושיא על -
1.	פ	
2.	מ	
3.	ג	
4.	ש	
5.	מ	
6.	מ	
7.	ק	
8.	ג	
9.	ט	
10.	י	
11.	כ	
12.	כ	
13.	ס	
14.	ע	
15.	ז	

*קושיא 1: על - _____

תא שמע, "פירות מפוזרים", הא לא ידע דנפל מיניה?

והא כה לא קשה על רבא?

תירוץ: הא אמר רב עוקבא בר חמא: הכא במכנשתא דבי דרי עסקינן, דאבידה מדעת היא.

*קושיא 2: על - _____

ת"ש, "מעות מפוזרות הרי אלו שלו", אמאי הא לא ידע דנפל מיניה?

והא כה לא קשה על רבא?

תירוץ: התם נמי כדרבי יצחק, דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה, הכא נמי, אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה ושעה.

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

*קושיא 3: על - _____

ת"ש, "עיוולי דבילה, וככרות של נחתום הרי אלו שלו", אמאי והא לא ידע דנפל מיניה?

ולמה כה לא קשה לו רבא?

תירוץ: התם נמי, אגב דיקירי מידע ידע בהו.

*קושיא 4: על - _____

ת"ש, "ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו", ואמאי הא לא ידע דנפל מיניה?

תירוץ: התם נמי, אגב דחשיבי משמושי ממשמש בהו, וכדרבי יצחק.

*קושיא 5: על - _____

תא שמע, "המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובכל מקום שהרבים נמצאים שם, הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתיאשין מהן". והא לא ידע דנפל מיניה?

ולמה כה לא קשה לו רבא?

תירוץ: אמר רבי יצחק: אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה.

*קושיא 6: על - _____

תא שמע, "מאימתי כל אדם מותרים בלקט, משילכו בה הנמושות",

ואמרינן, מאי נמושות?

א. ואמר רבי יוחנן: סבי דאזלי אתיגרא -

ב. ריש לקיש אמר: לקוטי בתר לקוטי -

ואמאי, נהי דעניים דהכא מיאשי, איכא עניים בדוכתא אחריתא דלא מיאשי?

ולמה כה לא קשה לו רבא?

תירוץ: אמרי, כיון דאיכא עניים הכא, הנך מעיקרא איאשי מיאש, ואמרי עניים דהתם מלקטי ליה.

*קושיא 7: על - _____

א. תא שמע, "קציעות בדרך -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

- ב. ואפילו בצד שדה קציעות - _____
- ג. וכן תאנה הנוטה לדרך, ומצא תאנים תחתיה - _____
 מותרות משום גזל - _____
 ופטורות מן המעשר - _____
- ד. בזיתים ובחרובים אסור" - _____
- בשלמא רישא לאביי לא קשיא - _____
 אגב דחשיבי ממשמש בהו - _____
 תאנה נמי מידע ידיע דנתרא - _____
- אלא סיפא לרבא קשיא, דקתני "בזיתים ובחרובים אסור"? _____
- _____
- תירוץ: אמר רבי אבהו: שאני זית הואיל וחזותו מוכיח עליו - _____
 ואף על גב דנתרין זיתי, מידע ידיע דוכתא דאיניש, איניש הוא - _____
- _____
- *קושיא: אי הכי אפילו רישא נמי? _____
- תירוץ: אמר רב פפא: תאנה עם נפילתה נמאסת - _____

סיכום טעמי המחלוקת	אביי	רבא
יאוש שלא מדעת		
1. מצא פירות מפוזרים - מותר.		
2. עיגולי דבילה וככרות של נחתום - מותר.		
3. לשונות של ארגמן - מותר.		
4. המוצא מעות בבתי כנסיות - מותר.		
5. לקיחת לקט אחרי הנמושות - מותר.		
6. קציעות - מותר.		
7. תאנה - מותר.		
8. זיתים וחרובים - אסור.		

דף כב'.

*קושיא 8: על - _____

א. "תא שמע, הגנב שנטל מזה ונתן לזה" - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

- ב. וכן גזלן שנטל מזה ונתן לזה – _____
- ג. וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה – _____
- מה שנטל, נטל. ומה שנתן נתן. – _____
- בשלמא גזלן וירדן דקא חזי להו ומיאש – _____
- אלא גנב מי קא חזי ליה דמיאש? _____

למה כהלא קשה לו רבא?

- תירוץ: תרגמה רב פפא: בלסטים מזויין – _____
- *קושיא: אי הכי היינו גזלן? _____
- תירוץ: תרי גוונני גזלן – _____

סיכום הדין והטעם	אב"י	רבא
גנב שנטל מזה ונתן לזה (לא לסטים מזויין)		
גזלן שנטל מזה ונתן לזה		
ירדן שנטל מזה ונתן לזה		
לסטים מזויין (המכונה בברייתא 'גנב', שנחבא מהאנשים ולוקח בכח כלי זין שבידו)		
מה הכוונה בברייתא 'גנב'?		

*קושיא 9: על - _____

"תא שמע, שטף נהר קורזיו, עציו, ואבניו, ונתנו בתוך שדה חברו, הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים" – _____

- הא סתמא, לא? _____

למה כהלא קשה לו אבוי?

תירוץ: הכא במאי עסקינן, כשיכול להציל – _____

*קושיא: אי הכי אימא סיפא, "אם היו הבעלים מרדפין אחריהם, חייב להחזיר" – _____

אי ביכולין להציל, מאי אריא מרדפין, אפילו אין מרדפין נמי? _____

תירוץ: הכא במאי עסקינן, ביכולין להציל על ידי הדחק. – _____

- מרדפין, לא אייאוש

- אין מרדפין, אייאושי מיאש - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הבנה 2 - רבא	הבנה 1 - אביי	ברייתא	
		שטף	רישא - דין א'
		נהר קוריו, עציו ואבניו, ונתנו בתוך שדה חברו - הרי אלו שלו	
		מפני שהתייאשו הבעלים	
			דיוק
		אם היו הבעלים מרדפין (רצים) אחריהן - חייב להכריז	סיפא - דין ב'

שאלות בחינה:

1. מה האמת הינה בקושיא מהו שטף?
2. ומה ציינו מזה?
3. וזו מי קשה?
4. ומה האמת הינה אנסקה מהו שטף?
5. ומה לא קשה זו רבא?
6. ומהו הדיוק?
7. ומה זה תלוי?
8. ולפי הסיפא כמה ז' תלוי?
9. ומה קשה זו רבא?
10. ומה האמת תירצה?

רבא	אביי	סיכום הדין והטעם
		אם לא יכול להציל?
		יכול להציל, ולא רץ?
		ואם לא יכול להציל, ורדף?
		ואם יכול להציל על ידי הדחק, ולא רץ?
		יכול להציל על ידי הדחק, ורץ?
		ובשאר דברים שלא ידעו שנאבדה?

*קושיא 10: על - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

"תא שמע, כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה?"

א. הרי שירד לתוך שדה חברו, וליקט ותרם שלא ברשות, אם חושש משום גזל – אין תרומתו תרומה -

ב. ואם לאו – תרומתו תרומה -

ומנין הוא יודע אם חושש משום גזל, ואם לאו?

א. הרי שבא בעל הבית ומצאו, ואמר לו – 'כלך אצל יפותי'. אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה -

ב. ואם לאו – אין תרומתו תרומה -

ג. ליקטו הבעלים והוסיפו עליהן, בין כך ובין כך, תרומתו תרומה" -

ו"כי נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה". אמאי, בעידנא דתרם הא לא הוה ידע?

ולמה כהלא קשה על רבא?

תירוץ: תרגמה רבא אליבא דאביי דשויה שליח -

ראיה: הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך דלא שוויה שליח, מי הויה תרומתו תרומה?

והא "אתם" – "גם אתם" אמר רחמנא, לרבות שלוחכם -

מה אתם לדעתכם, אף שלוחכם לדעתכם?

אלא הכא במאי עסקינן, כגון דשויה שליח, ואמר ליה – 'זיל תרום!' ולא אמר ליה תרום מהני -

וסתמיה דבעל הבית, כי תרום, מבינונית תרום -

ואזל איהו, ותרם מיפות -

ובא בעל הבית ומצאו, ואמר ליה 'כלך אצל יפותי' -

- אם נמצאו יפות מהן - תרומתו תרומה -

- ואם לאו - אין תרומתו תרומה -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

מעשה בעניין גילוי דעת בשליח:

אמימר, ומר זוטרא, ורב אשי, אקלעו לבוסתנא דמרי בר איסק -

אייתי אריסיה תמרי ורימוני, ושדא קמייהו -

אמימר ורב אשי - אכלי -

מר זוטרא - לא אכיל -

אדהכי, אתא מרי בר איסק, אשכחינהו -

ואמר ליה לאריסיה, אמאי לא אייתית להו לרבנן מהנך שפירתא?

אמרו ליה אמימר ורב אשי למר זוטרא, השתא, אמאי לא אכיל מר?

והתניא, "אם נמצאו יפות מהן, תרומתו תרומה?"

אמר להו, הכי אמר רבא, לא אמרו "כלך אצל יפות", אלא לענין תרומה בלבד, משום דמצודה הוא, וניחא ליה -

אבל הכא, משום כסיפותא הוא דאמר הכי -

מה אומרים מצודה כה?

דף כב':

*קושיא 11: על -

תקנה:

מהו טמאה באוכלין?

מהו "מכשיר לקבלת טמאה"?

איילו מקין הם המכשירים לקבלת הטמאה?

א. "תא שמע, עודהו הטל עליהן ושמוח -

הרי זה "בכי יתן" -

ב. נגבו, אף על פי ששמוח -

אינן "בכי יותן" -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

טעמא מאי? לאו משום דלא אמרינן כיון דאיגלאי מילתא, דהשתא ניחא ליה, מעיקרא נמי ניחא ליה - _____

תירוץ: שאני התם, דכתיב "כי יתן" עד שיתן - _____

*קושיא: אי הכי, רישא נמי? _____

תירוץ: התם, כדרב פפא. _____

*דרב פפא רמי - _____

כתיב "כי יתן" - _____

וקרינן "כי י(ו)תן", הא כיצד? - _____

תירוץ: בעינן "כי י(ו)תן" דומיא "דכי יתן" - _____

מה "יתן" לדעת - _____

אף "כי י(ו)תן", נמי לדעת - _____

שאלות בחינה:

1. מנין מים מכשירין אקבא אמאה?

2. מה הם התנאים בשרי שפירות יוכלו לקבל אמאה?

3. באיזה מקרה ירד טל, ולא מכשיר לקבל אמאה?

4. והטוב?

5. ומה הקשה לסוגיית 'אוש שלא מצות?

6. ומה קשה ארבא?

7. ומה רבא מתיר?

8. ומה קשה על תירוצי זה?

9. באה: יתן - יתן - יתן - _____

10. מה הסתירה שהקשה רב פפא?

11. ואיך הוא תירוצו?

12. ואיך בין א' בתוספתא מיושב?

13. ואיך בין ב' בתוספתא מיושב?

14. ומה לא קשה על רבא?

*קושיא 12: על - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

תא שמע, דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל בן יהוודק: מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת? דכתיב "וכן תעשה לחמורו, וכן תעשה לשמלתו, וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה". - _____

מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם - _____

יצאתה זו שאבודה ממנו ואינה מצויה אצל כל אדם - _____

ואיסורא דומיא דהיתירא - _____

מה היתירא בין דאית ביה סימן, ובין דלית ביה סימן, שרא - _____

אף איסורא, בין דאית ביה סימן, ובין דלית ביה סימן, אסורה? _____

תויבתא דרבא, תויבתא - _____

שאלות כהקנה

1. ולמה לאביי בה לא קשה? _____

2. מהו היקף? _____

3. ממה כאן אלוים היקף? _____

והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם - _____

פירוש	ר"ת
	י
	ע
	ל
	ק
	ג
	ם

[שלב ג' - בידור בהלכה למעשה:]

*שאלה: אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: וכי מאחר דאיתותב רבא - _____

הני תמרי דזיקא, היכי אכלינן להו? _____

תשובה: אמר ליה, כיון דאיכא שקצים ורמשים דקא אכלי להו - _____

מעיקרא יאושי מיאש מנייהו - _____

(מה הקשה רס"י - _____)

ומה תירץ - _____

*שאלה: יתמי, דלאו בני מחילה נינהו, מאי? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

תשובה: אמר ליה, באגא, בארעא דיתמי לא מחזקינן - _____

*שאלה: מוחזק ועומד, מאי? _____

*כרכתא, מאי? _____

תשובה: אמר ליה, אסירן - _____

שאלת סיכום:

1. להלכה שנספקה כח אבוי, גאלו מקרים הרי אלו אלו?

2. גאלו מקרים חייב להכריז?

3. גאלו מקרים חייב להכריז גם ארבעא?

שאלות חזרה על סוגי פירות הכתובים בסוגיא

הסיבה	הדין	פרי
		תאנים
		זיתים וחרובים
		תמרי דזיקא
		חיטים ברה"ר דרך נפילה
		חיטים ברה"ר דרך הינוח
		קב בדי אמות במכנשתא דבי דרי
		תפוחים ושאר פירות
		ספק אם זה שייך ליתומים
		מוחזק שיש שם יתומים
		תמרי דזיקא אבל זה כרכתא
		חצי קב בארבע אמות
		שני קבין בשמונה אמות
		קב שומשמין בארבע אמות
		קב תמרים ודימונים בארבע אמות
		לקט לעשיר אחרי שהלכו הנמושות

6. הנושא: 1. 'סימן העשוי להידרס' האם נחשב סימן? 2. האם 'מקום' נחשב סימן? (3) האם מעבדין על האוכלים? (4) האם סימן הבא מאליו נחשב לסימן?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

(1) אישא קמא - ביאור המצואות במה חולקים רבא ורבא:

"כריכות ברשות הרבים, הרי אלו שלו" -

א. אמר רבה: ואפילו בדבר שיש בו סימן -

אלמא קסבר רבה: סימן העשוי לידרס, לא הוי סימן -

ב. רבא אמר: לא שנו אלא בדבר שאין בו סימן, אבל בדבר שיש בו סימן, חייב להכריז -

אלמא קסבר רבא סימן העשוי לידרס, הוי סימן -

(2) אישא בתרא:

ואיכא דמתני להא שמעתא באנפי נפשה -

סימן העשוי לידרס:

א. רבה אמר: לא הוי סימן -

ב. ורבא אמר: הוי סימן -

מה ההבדל בין האישא קמא ואישא בתרא?

*קושיא 1: על -

תנן, (כא.) "כריכות ברשות הרבים, הרי אלו שלו. (כה.) ברשות היחיד, נוטל ומכריז" -

היכי דמי, אי דלית בהו סימן, ברשות היחיד מאי מכריז?

אלא לאו דאית בהו סימן, וקתני ברשות הרבים הרי אלו שלו -

אלמא סימן העשוי לידרס לא הוי סימן. תיובתא דרבא?

תירוץ: אמר לך רבא: לעולם דלית בהו סימן -

ודקא אמרת ברשות היחיד מאי מכריז? -

מכריז - 'מקום!' -

ורבה אמר: מקום לא הוי סימן -

דאיתמר, מקום: -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

א. רבה אמר: לא הוי סימן -

ב. ורבה אמר: הוי סימן -

המקרה	הדין	הטעם לרבה	הטעם לדבא
א. כריכות ברשות הרבים			
ב. כריכות ברשות היחיד			
ג. אם אין סימן			
ד. אם הכריז מקום			
ה. אם יש סימן			

*קושיא 2: על-

א. תא שמע, כריכות ברשות הרבים, הרי אלו שלו.

ב. ברשות היחיד נוטל ומכריז.

ג. והאלומות, בין ברשות הרבים, ובין ברשות היחיד, נוטל ומכריז -

*מה קשה לרבה?

*מה קשה לרבא?

רבה היכי מתרץ לה? ורבא היכי מתרץ לה?

תירוץ: רבה מתרץ לטעמיה, בסימן -

רבא מתרץ לטעמיה, במקום -

דף כג.

רבה מתרץ לטעמיה, 'בסימן'.

א. כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו, משום דמדרסא -

ב. ברשות היחיד נוטל ומכריז, דלא מדרסא -

ג. והאלומות, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים נוטל ומכריז, כיון דגביהן לא מדרסא -

רבא מתרץ לטעמיה, 'במקום'.

א. כריכות ברשות הרבים הרי אלו שלו, דמינשתפא -

ב. ברשות היחיד חייב להכריז, דלא מינשתפא -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

ג. והאלומות, בין ברשות הרבים ובין ברשות היחיד נוטל ומכריז, כיון דיקירי לא מינשתפא - _____

הטעם לרבה	הטעם לרבה	הדין	המקרה
			כריכות ברשות הרבים
			ברשות היחיד
			אלומות ברשות הרבים
			ברשות היחיד

*קושיא 3: על - _____

תא שמע, "ככרות של נחתום, הרי אלו שלו" - הא של בעל הבית, חייב להכריז - _____

של בעל הבית מאי טעמא? כיון דאית בהו סימן, דמידע ידיע ריפתא דאיניש, איניש הוא. - _____

ולא שנא רשות הרבים, ולא שנא רשות היחיד נוטל ומכריז - _____

אלמא סימן העשוי לידרס הוי סימן. תיובתא דרבה? _____

תירוץ: אמר לך רבה, התם היינו טעמא, משום דאין מעבדין על האוכלין. - _____

*שאלה: והא איכא נכרים? _____

- תשובה: נכרים חיישי לכשפים. - _____

*שאלה: והאיכא בהמה וכלבים? _____

- תשובה: באתרא דלא שכיחי בהמה וכלבים. - _____

שאלות בהכנה:

1. האא מקרה לצות רבה בכיכות של בעל הבית, שהדין יהיה שהרי אלו שלו?

2. האא מוקירין על אולין?

3. אמה כיכות של בעל הבית חייב ברשות הרבים?

4. אמה הדין במקום שיש בהמה וכלבים?

5. אמה האשנה דברה, האא יש בהמה וכלבים או לא?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

*הערה 4: על - _____

לימא כתנאי - _____

"רבי יהודה אומר: כל דבר שיש בו שינוי חייב להכריז. כיצד? מצא עיגול ובתוכו חרס. ככר ובתוכו מעות" -

מכלל דתנא קמא סבר, הרי אלו שלו - _____

[ביאור מהלך המרא: - יש ב' זיכסאות איך להסביר את מחלוקתם, והכל זיכסא יש ג' הסברים]

(הבנה 1 מתוך גירסא א' במחלוקתם)

סברוה, דכולי עלמא

א. 'סימן הבא מאליו' הוי סימן - _____

ב. זמעבירין על האוכלין - _____

ג. מאי לאו, 'בסימן העשוי לידרס' קא מיפלגי - _____

- מר סבר: לא הוי סימן - _____

- ומר סבר: הוי סימן - _____

דחיה: אמר רב זביד משמיה דרבא - _____

אי סלקא דעתך דקא סבר תנא קמא 'סימן העשוי לידרס לא הוי סימן' זמעבירין על האוכלין - _____

ככרות של בעל הבית ברשות הרבים, אמאי מכריז? _____

(הבנה 2 מתוך גירסא א' במחלוקתם)

אלא אמר רב זביד משמיה דרבא: דכולי עלמא סברי,

א. סימן העשוי לידרס הוי סימן - _____

ב. ומעבירין על האוכלין - _____

ג. והכא, בסימן הבא מאליו קא מיפלגי - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

- דתנא קמא סבר: סימן הבא מאליו, לא הוי סימן -

- ורבי יהודה סבר: הוי סימן -

(הבנה 3 מתוך גירסא א' במחלוקתם)

ורבה אמר לך: דכולי עלמא -

א. סימן העשוי לידרס לא הוי סימן -

ב. ואין מעבירין על האוכלין -

ג. והכא, בסימן הבא מאליו קמיפלגי -

- תנא קמא סבר: לא הוי סימן -

- ורבי יהודה סבר: הוי סימן -

ר' מאיר			ר' יהודה			לישנא קמא
						1. כל דבר שיש בו שינוי?
רבה	רבא	סברוה	רבה	רבא	סברוה	2. ביאור האמוראים:
						3. במה נחלקו התנאים?
						4. סימן העשוי לידרס?
						5. האם מעבירין על אוכלין?
						6. סימן הבא מאליו?

(הבנה 1 מתוך גירסא ב' במחלוקתם)

איכא דאמרי -

סברוה, דכולי עלמא -

א. סימן הבא מאליו הוי סימן -

ב. וסימן העשוי לידרס לא הוי סימן -

ג. מאי לאו, במעבירין על האוכלין קא מיפלגי -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

- דמר סבר: מעבירין - _____
 - ומר סבר: אין מעבירין - _____

דחיה: אמר רב זביד משמיה דרבא: _____
 אי סלקא דעתך סבר תנא קמא סימן העשוי לידרס לא הוי סימן, ומעבירין על האוכלין - _____

ככרות של בעל הבית ברשות הרבים אמאי מכריז? _____

(הבנה 2 מתוך גירסא ב' במחלוקתם)

- אלא אמר רב זביד משמיה דרבא: דכולי עלמא סברי, _____
 א. סימן העשוי לידרס הוי סימן - _____
 ב. ומעבירין על האוכלין - _____
 ג. והכא, בסימן הבא מאליו קא מיפלגי - _____
 - דתנא קמא סבר: סימן הבא מאליו לא הוי סימן - _____
 - ורבי יהודה סבר: הוי סימן - _____

(הבנה 3 מתוך גירסא ב' במחלוקתם)

- ורבה אמר לך, דכולי עלמא - _____
 א. סימן העשוי לידרס לא הוי סימן - _____
 ב. ואין מעבירין על האוכלין - _____
 ג. והכא, בסימן הבא מאליו קא מיפלגי - _____
 - תנא קמא סבר: סימן הבא מאליו לא הוי סימן - _____
 - ורבי יהודה סבר: הוי סימן - _____

הדעות	סימן העשוי לידרס	האם מעבירין על האוכלין	סימן הבא מאליו	מה מכריז על כיכרות של בעה"ב?
לישנא קמא: סברוה:				
לישנא בתרא: סברוה:				
ומה קשה?				
רב זביד בשם רבא:				
רבה:				

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

כללים בהלכות אבידה:

א. אמר רב זביד משמיה דרבא: כללא דאבידתא -

כיון דאמר "זוי לה לחסרון כיס" מיאש לה מינה -

ב. ואמר רב זביד משמיה דרבא: הלכתא -

1. כריכות ברשות הרבים, הרי אלו שלו -

2. ברשות היחיד, אי דרך נפילה, הרי אלו שלו -

3. אי דרך הנחה, נוטל ומכריז -

וזה וזה, בדבר שאין בו סימן -

4. אבל בדבר שיש בו סימן, לא שנא ברשות הרבים, ולא שנא ברשות היחיד, בין דרך נפילה, ובין

בדרך הנחה: חייב להכריז -

להלכה כרבא	דרך נפילה	דרך הנחה
אין סימן: רשות הרבים		
רשות היחיד		
יש סימן: רשות הרבים		
רשות היחיד		

* * *

שאלות סיכום:

1. "כריכות ברשות הרבים" האם יש סימן?

2. סימן הצטוי להיזכר, האם נחשב סימן?

3. מקום האם נחשב סימן?

4. האם מצויינין על האוכליין?

5. סימן הקא מאליו, האם נחשב סימן?

6. חפץ שיש בו סימן, מה דינו?

7. כמה נתיקי התנאים?

8. מהו יאוש?

9. באיזה מקרה קבבר שיש בו סימן חייב להכריז?

10. באיזה מקרה קבבר שיש בו סימן הרי אלו שלו?

11. מה הדין יאוש שלא מצעת?

12. באיזה מקרה קבבר שאין סימן חייב להכריז?

13. באיזה מקרה קבבר שאין בו סימן הרי אלו שלו?

* * *

דף כג:

7. הנושא: הטעם שמחרוזות של דגים הרי אלו שלו:

ומחרוזות של דגים:

*שאלה: אמאי, להוי 'קשר' סימן?

תשובה: בקטרא דציידא, דכולי עלמא הכי מקטרי.

*שאלה: ולהוי 'מנין' סימן?

תשובה: במנינא דשויין -

בעו מיניה מרב ששת -

[מנין] הוי סימן, או לא הוי סימן?

אמר להו רב ששת, תניתוה -

א. "מצא כלי כסף,

ב. וכלי נחושת,

ג. גסטרון של אבר,

ד. וכל כלי מתכות,

הרי זה לא יחזיר, עד שיתן אות, או עד שיכון משקלותיו -

(ההוכחה): ומדמשקל הוי סימן, מדה ומנין נמי הוי סימן -

אסיכוס:

1. מה הטעם במחרוזות של דגים הרי אלו שלו?

2. באיזה מקרה במחרוזות של דגים יהיה חייב להכריז?

3. באיזה מקרה מניין נחשב סימן?

4. באיזה מקרה מניין לא נחשב סימן?

5. כתוב את כל 12 הסימנים המוזכרים בהריותא?

8. הנושא: הטעם שחתיכות של בשר הרי אלו שלו:

וחתיכות של בשר:

*שאלה: אמאי, להוי 'משקלא' סימן?

תשובה: במשקלא דשויין.

*שאלה: ותהוי 'חתיכה גופה' סימן,

או דדפקא,

או דאטמא?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

מי לא תניא:

א. מצא חתיכות של דגים, ודג נשודך.

חייב להכריז.

ב. חביות של יין, ושל שמן, ושל תבואה, ושל גרוגרות, ושל זיתים -

הרי אלו שלו.

תשובה: הכא במאי עסקינן, בדאיכא סימנא בפסקא -

ראייה: כי הא דרבה בר רב הונא, מחתיך ליה אתלתא קרנתא -

אמה הוא חתיך כף?

ועוד ראייה מהברייתא: דיקא נמי דקתני, ידומיא דדג נשודך. שמע מינה -

שאלות סיכום:

1. באיזה מקרה המוצא חתיכה של בשר הרי אלו שלו?

2. באיזה מקרה חייב להכריז?

3. האם להגיד שם של החתיכה האם זה נקרא סימן אהו"א?

4. ומה הראיה?

5. ומה הגמרא לא מסכימה עם זה?

6. ומה הביאור ב' בחתיכות של דגים?

7. ומה ההוכחה מדג נשודך?

8. כמה סוגי סימנים אתה מכיר:

א.

ב.

ג.

ד.

ה.

ו.

ז.

ח.

ט.

י.

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

9. הנושא: מתי חביות של יין הרי אלו שלו, ומתי חייב להכריז?

הקצאה:

1. איך מכונים החקלאים הלושים יין?
2. ומה צושים גם החביות?
3. באיזה חודש?
4. לאן הם מוציאים את החביות?
5. באיזה חודשים?
6. איך הגמרא מכנה את ימי הייבו?
7. איך מכונים מי שטועם ורוכש את החביות?
8. ומה הם צושים גם החביות?
9. ומתי הם מוציאים את היין?
10. איך סוגיא זו קטורה אמנה?

אמר מר, "חביות של יין, ושל שמן, ושל תבואה, ושל גרוגרות, ושל זיתים, הרי אלו שלו -

*קושיא: והא תנן, "כדי יין, וכדי שמן, חייב להכריז"?

תירוץ: אמר רבי זירא אמר רב, מתניתין 'ברשום' -

*קושיא: מכלל דברייתא 'בפתוח' -

אי בפתוח, אבידה מדעת היא?

תירוץ: אמר רב הושעיא, 'במצוי'. -

עוד תירוץ לסתירה בין המשנה לברייתא: אביי אמר, אפילו תימא אידי ואידי ברשום, ולא קשיא -

- כאן קודם שנפתחו האוצרות -

- כאן לאחר שנפתחו האוצרות -

סיפור: כי הא דרב יעקב בר אבא אשכח חביתא דחמרא, לאחר שנפתחו האוצרות,

אתא לקמיה דאביי, אמר ליה, זיל שקול לנפשך -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

במה נחלקו?	רב זידא	אב"י
1. על מה המשנה דיברה שחייב להכריז?		
2. על מה הברייתא דיברה שהרי אלו שלו?		
3. מה הדין קודם שנפתחו האוצרות?		
4. מה הדין אחר שנפתחו האוצרות?		

* * *

10. הנושא: ספק בגמרא האם 'מקום' נחשב לסימן (ע"ן כב:):

ספק: בעא מיניה רב ביבי מרב נחמן - _____
 'מקום' הוא סימן, או לא הוא סימן? _____
 הוכחה: אמר ליה, תניתוה, 'מצא חביות של יין, ושל שמן, ושל תבואה, ושל גרוגרות, ושל זיתים, הרי אלו שלו' - _____
 ואי סלקא דעתך 'דמקום' הוא סימן, לכרוז 'מקום'? _____
 דחיה: אמר רב זביד, הכא במאי עסקינן, ברקתא דנהרא - _____

(גירסא א')

אמר רב מרי: מאי טעמא אמרו רבנן, רקתא דנהרא לא הוא סימן? _____
 דאמרינן ליה, כי היכי דאיתרמי לדידך, אתרמי נמי לחברך - _____

(גירסא ב')

איכא דאמרי, אמר רב מרי: מאי טעמא אמרו רבנן 'מקום' לא הוא סימן? _____
 דאמרינן ליה, כי היכי דאתרמי לדידך האי מקום, - _____
 אתרמי נמי לחברך האי מקום - _____
 מה ההבדל בין גירסא א' לגירסא ב'?

מעשה בדין 'מקום': ההוא גברא, דאשכח כופרא בי מעצרתא - _____
 אתא לקמיה דרב - _____
 אמר ליה, זיל שקול לנפשך - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

חזייה דהוה קא מחסם -

אמר ליה, זיל, פלוג ליה לחייא ברי מיניה -

מבררת הגמרא: לימא קא סבר רב, 'מקום' לא הוי סימן -

דחיה: אמר רבי אבא: משום יאוש בעלים נגעו בה -

דחזא דקדחי ביה חילפי -

סיכום:

1. למה הזמירא חסבה כהולא אמינא נקמא לא נחשב סימן?

2. ומה רב צבי' צחה את החסנה בכ"י?

3. האלו מקרים אכ"ו אמינא 'מקום' לא נחשב סימן?

4. האם 'מקום' נחשב סימן?

5. ומה נפקא להלכה?

11. הנושא: כלי אנפוריא:

"רבי שמעון בן אלעזר אומר וכו':

*שאלה: מאי אנפוריא?

תשובה: אמר רב יהודה אמר שמואל: כלים חדשים שלא שבעתן עין -

*שאלה: היכי דמי, אי אית בהו סימן, כי לא שבעתן העין מאי הוי?

אי דלית בהו סימן, כי שבעתן העין מאי הוי?

תשובה: לעולם דלית בהו סימן, נפקא מינה לאהדורי לצורבא מדרבנן בטביעות עינא -

שבעתן העין, קים לי בגווייהו, ומהדרינן ליה -

כי לא שבעתן העין, לא קים ליה בגווייהו, ולא מהדרינן ליה -

דאמר רב יהודה אמר שמואל, בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו -

א. במסכת -

ב. ובפוריא -

ג. ובאושפיזא -

דף כד'.

*שאלה: מאי נפקא מינה?

תשובה: אמר מר זוטרא, לאהדורי ליה אבידתא בטביעות עינא -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

- אי ידעינן ביה דלא משני אלא בהני תלת, מהדרינן ליה -

- ואי משני במילי אחריני, לא מהדרינן ליה -

סיפור: מר זוטרא חסידא -

איגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא -

חזיא לההוא בי רב -

דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה -

אמר, היינו האי -

דלא אכפת ליה אממונא דחבריה -

כפתיה, ואודי -

מה נאשה בה בא ללמנן?

12. הנושא: מקרים לרעת רבי שמעון בן אליעזר שחייב להכריז, ומקרים שהרי אלו שלו:

תניא, מודה רבי שמעון בן אליעזר בכלים חדשים ששבעתן העין, שחייב להכריז -

ואלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין, שאינו חייב להכריז: כגון,

א. בדי מחטין -

ב. וצינוריות -

ג. ומחרוזות של קרדומות -

שאלות בהבנה

1. ומה הטעם צוקא באלו?

2. מאיבה מילה החלוטא תוספות שרבנן חולקים על רשב"א?

3. היכן מציון שרבנן חולקים על רשב"א?

4. מה המכנה המשותף בין 10 המקרים השנויים במשנה?

5. ומה הדיון בכלים?

6. למסקנה, מה הדיון בכלים חדשים שלא שבעתן העין?

7. כגון מה?

8. מה הדיון כלים חדשים ששבעתן העין?

9. באיבה נקרה מודה רשב"א בכלים חדשים שלא שבעתן העין שהיו"ל?

כל אלו שאמרו, אימתי מותרים?

בזמן שמצאן אחד אחד -

אבל מצאן שנים שנים, חייב להכריז -

*שאלה: מאי בדי?

תשובה: שוכי -

*שאלה: ואמאי קרו ליה בדי?

תשובה: דבר דתלו ביה מידי 'בד' קרו ליה -

כי ההוא דתנן התם עלה אחד בכד אחד -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

* * *

13. עוד מקרים של אבידה שהמוצא הרי אלו שלו :

וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר:

- א. המציל מן הארי, ומן הדוב, ומן הנמר, ומן הברדלס - _____
- ב. ומן זוטו של ים, ומשוליתו של נהר - _____
- ג. המוצא בסרטיא ופלטיא גדולה, ובכל מקום שהרבים מצויין שם - _____
- הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתיאשין מהן - _____

14. הנושא: 5 ספקות של הגמרא:

א. איבעיא להו: כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוב כנענים, אבל ברוב ישראל לא - _____

או דלמא אפי' ברוב ישראל נמי אמר - _____

ב. אם תמצא לומר אפילו ברוב ישראל נמי אמר - _____

פליגי רבנן עליה, _____

או לא פליגי - _____

ג. ואם תמצא לומר פליגי ברוב ישראל ודאי פליגי - _____

ברוב כנענים פליגי, _____

או לא פליגי - _____

ד. ואם תמצא לומר פליגי אפי' ברוב כנענים - _____

הלכה כמותו, _____

או אין הלכה כמותו - _____

ה. אם תמצא לומר הלכה כמותו - _____

דוקא ברוב כנענים, _____

או אפילו ברוב ישראל - _____

		מה אמר רשב"א?		
	ג.	א.		ספק 1
ג.	א.			ספק 2
		ג.	א.	ספק 3
		ג.	א.	ספק 4
ג.	א.			ספק 5

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הגמרא מנסה לפשוט חלק מהספקות:

1. נסיון לפשוט את ספק - _____

ת"ש המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובכל מקום שהרבים מצויין שם הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן - _____

*שאלה: מאן שמעת ליה דאזיל בתר רובא?

תשובה: ר"ש בן אלעזר - _____

הוכחה! שמעת מינה אפילו ברוב ישראל נמי - _____

שאלות בחינה של א:

1. מי התנא שכתב את הכהייתא?

2. איך היו נראים המעות?

3. האם זה מקום של יהודים?

4. איך מכאן פושטים את הספק?

דחית ההוכחה 1: הב"ע במפוזרין - _____

שאלות בחינה של ב:

1. אל מה השתנה בדחיה?

2. ומה לא נפלט הספק?

*קושיא על הדחיה: אי במפוזרין, מאי אריא מקום שהרבים מצויין שם, אפילו אין הרבים מצויין שם? _____

הגמרא דוחה בעזרה אחרת 2: אלא לעולם בצרורין - _____

והכא במאי עסקינן בבתי כנסיות של כנענים - _____

שאלות בחינה של ג:

1. אל מה השתנה בדחיה?

2. איך היו נראים המעות?

3. האם זה מקום של יהודים?

4. ומה לא נפלט הספק?

*קושיא על הדחיה: בתי מדרשות מאי איכא למימר? _____

תשובה: בתי מדרשות דידן, דיתבי בהו כנענים - _____

מסיקה הגמרא: השתא דאתית להכי - _____

בתי כנסיות נמי דידן דיתבי בהו כנענים - _____

שאלות בחינה:

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

1. האם מצוקה קבתי כנסיות של יהודים?

2. איך המצות היו נראים?

3. וזמה המוצא הרי אלו של?

4. הקשה הרשב"א הרי השומר הגוי הוא מיוט וזמה הא"ש?

5. וזמה צדין לא נפלט הספק?

2. נסיון לפשוט את ספק - _____

ת"ש מצא בה אבידה אם רוב ישראל חייב להכריז אם רוב כנענים אינו חייב להכריז - _____

*שאלה: מאן שמעת ליה דאמר אזלינן בתר רובא?

תשובה: רשב"א - _____

הוכחה: שמעת מינה כי קאמר רשב"א ברוב כנענים, אבל ברוב ישראל לא. _____

דחיה 1: הא מני רבנן היא - _____

מדרייקת הגמרא: תפשוט מינה דמודו ליה רבנן לרשב"א ברוב כנענים? _____

הגמרא דוחה בצורה אחרת 2: אלא לעולם רשב"א היא ואפי' ברוב ישראל נמי - _____

והכא במאי עסקי בטמון - _____

*שאלה בהבנה: אי בטמון מאי עבידתיה גביה?

והתנן, מצא כלי באשפה מכוסה לא יגע בו, מגולה נוטל ומכריז? _____

תשובה: כדאמר רב פפא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה _____

הכא נמי, באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה - _____

דף כד':

ואיבעית אימא: לעולם רבנן - _____

מי קתני "הן שלו"?

"אינו חייב להכריז" קתני - _____

ויניח, וייתי ישראל ויהיב ביה סימנא ושקיל - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

שאלות בהקנה:

1. האם נפלט הספק?

2. כמו מי אפשר להסביר את הברייתא, ואפי' איזה צד בספק?

א.

ב.

ג.

ד.

3. מה היזין המוצא אביזה ברחוב קרוב גוייך?

4. ומה היזין קרוב יהודיך?

5. ומה היזין אם זה היה אמון?

6. ומה היזין אם היה באשפה שלא צויה להתפנות, אבל מגולה?

7. ומה היזין אם מצא באשפה שאינה צויה להתפנות ונמאך צויה לפנותה?

3. נסיון לפשוט את ספק - _____

ת"ש, דאמר רב אסי:

א. מצא חבית יין בעיר שרובה כנענים מותרת משום מציאה, ואסורה בהנאה - _____

ב. בא ישראל ונתן בה סימן, מותרת בשתיה למוצאה - _____

כמאן כר"ש בן אלעזר - _____

הוכחה: שמע מינה כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוב כנענים, אבל ברוב ישראל לא - _____

דחיה: לעולם אימא לך ר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל נמי קאמר - _____

ורב אסי סבר לה כוותיה בחדא, ופליג עליה בחדא - _____

*שאלה: וכי מאחר דאסירא בהנאה, _____

מותרת משום מציאה למאי הלכתא? _____

תשובה: אמר רב אשי לקנקנה: _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

1. למה הגמרא חשבה שרק אסי סוקר כרש"א?

2. ומה הגמרא חזרה בה?

3. האם נפלט הספק?

4. נסיון לפשוט את ספק - _____

ההוא גברא דאשכח ארבעה זוזי דציירי בסדינא ושדו בנהר בירן - _____

אתא לקמיה דרב יהודה א"ל זיל אכרזי - _____

*קושיא: והא זוטו של ים הוא? _____

תירוץ: שאני נהר בירן כיון דמתקיל לא מיאש - _____

*שאלה, ודיוק: והא רובא כנענים נינהו? _____

הוכחה! ש"מ אין הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב כנענים - _____

דחיה: שאני נהר בירן דישראל סכרו ליה, וישראל כרו ליה - _____

כיון דישראל סכרו ליה אימור מישראל נפל - _____

וכיון דישראל כרו ליה לא מיאש - _____

1. באיזה מקרה לא שיל רוב גויים הדין הוא לחי"ל?

2. האם נפלט הספק?

מעשה 1:

רב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא - _____

א"ל מצא כאן ארנקי מהו? _____

אמר ליה, הרי אלו שלו. _____

בא ישראל ונתן בה סימן מהו? _____

א"ל חייב להחזיר. _____

*קושיא: תרתי? _____

אמר ליה, לפנים משורת הדין. _____

מעשה 2:

כי הא דאבוה דשמואל, אשכח הנך חמרי במדברא, ואהדרינהו למרייהו לבתר תריסר ירחי שתא, לפנים משורת

הדין - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

מה המלל לצדק שאברהם אחרי י"ג חוצל - הא"ש?

מעשה 3:

רבא הוה שקיל ואזיל בתריה דר"נ בשוקא דגלדאי.
ואמרי לה בשוקא דרבנן -
א"ל מצא כאן ארנקי מהו?
א"ל הרי אלו שלו.
בא ישראל ונתן בה סימן מהו?
אמר ליה, הרי אלו שלו.
והלל עומד וצווח?
נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים -

מעשה 4: וכן הגמרא מנסה לפשוט את הספק לעיל ברשב"א ספק -

ההוא דיו דשקיל בשרא בשוקא ושדיה בענייתא דבי בר מריון -
אתא לקמיה דאביי, א"ל זיל שקול לנפשך -
והא רובא דישראל נינהו?

הוכחה: שמעת מינה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי" ברוב ישראל -
דחיה: שאני דיו דכוזטו של ים דמי. -
קושיא: והא אמר רב בשר שנתעלם מן העין אסור?
תירוץ: בעומד ורואהו:

האם הספק נפול?

מעשה 5: וכן הגמרא מנסה לפשוט את הספק לעיל ברשב"א ספק -

ר' חנינא מצא גדי שחוט בין טבריא לציפורי, והתירוהו לו -
אמר רבי אמי: התירוהו לו משום מציאה - כר"ש בן אלעזר -
משום שחיטה - כרבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי -
דתניא הרי שאבדו לו גדיין ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטין -
ר' יהודה אוסר -
ורבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר -
אמר רבי, נראין דברי רבי יהודה כשמצאן באשפה -
ודברי רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי כשמצאן בבית -
הוכחה: מדהתירוהו לו משום שחיטה, רובא ישראל נינהו. -
שמעת מינה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי" ברוב ישראל -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

דחיה: אמר רבא: רוב כנענים -

ורוב טבחי ישראל -

אמה לא היה שם בעיה של בשר שנתצא מן הציון?

מעשה 6:

רבי אמי אשכח פרגיות שחוטות בין טבריא לציפורי,

אתא לקמיה דר' אסי. ואמרי לה לקמיה דר' יוחנן. ואמרי לה בי מדרשא.

ואמרו ליה זיל שקול לנפשך -

מעשה 7:

רבי יצחק נפחא אשכח קיבורא דאזלי ביה אזלויי,

אתא לקמיה דר' יוחנן. ואמרי לה בבי מדרשא.

ואמרו ליה זיל שקול לנפשך:

סיכום להלכה:

1. כמה מי נפסק להלכה? רמב"ם הלכות גזילה ואבידה פרק י"א הלכה ז':

2. והטעם: רשב"א (ד"ה סה"א)

3. והקשה הפני יהושע?

4. ותיירא:

5. אמה הציון אבידה שטלפה נהר ויש מכלולות בנהר (שו"צ חו"מ הנ"ל סוף ז')

א. בדבר שיש בו סימן:

ב. בדבר שאין בו סימן:

6. ברוב גזיית, ונתן ישראל סימן, אמה הציון אפנים משורת הציון? ומה המקור?

7. האם כופים על אפנים משורת הציון? (בית יוסף חו"מ סימן י"ב)

8. איך כופים על אפנים משורת הציון? (פתחי תשובה ס"ק ו')

9. מקום שרובו זכאים ורוב הטבחים ישראל? (רמב"ם גזילה ואבידה פרק י"א הלכה ט')

10. אבד גזיו ומצא שחוטים כראוי, ורוב ישראל וכן הגזבים? (שו"צ יו"ד א' סוף ד')

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

				רשב"א?	מה חידש	
ומה לא נפשט?	מה נפשט?	כמו מי?	נסיון לפשוט	צד א'	צד ב'	ספקות
		1	1. ברייתא			ספק
		2				א'
		3				ספק
		1	2. משנה			ב'
		2				ספק
		3				ג'
		4				ספק
		1	3. רב אסי			ד'
		2				ספק
		1	4. ההוא גברא			ה'
		2				
		1	5. ההוא דיו			
		2				
		1	6. ר' חנינא			
		2				
				סופית:	מסקנה	

בישנה:

ואלו חייב להכריז:

- א. מצא פירות בתוך כלי - _____
- ב. או כלי כמות שהוא - _____
- ג. מעות בכיס - _____
- ד. או כיס כמות שהוא - _____
- ה. צבורי פירות - _____
- ו. צבורי מעות, שלשה מטבעות זה על גב זה - _____

דף כה'.

- ז. כריכות ברה"י - _____
- ח. וככרות של בעה"ב - _____
- ט. וגניזי צמר הלקוחין מבית האומן - _____
- י. כדי יין וכדי שמן - _____

הרי אלו חייב להכריז:

גמ' :

1. הנושא: מצא מחוץ לכלי, מה דינו?

מדייקת הגמרא: טעמא דמצא פירות בכלי, ומעות בכיס –
הא כלי ולפניו פירות, כיס ולפניו מעות, הרי אלו שלו - _____

ראיה: תנינא להא דתנו רבנן: מצא כלי ולפניו פירות, כיס ולפניו מעות, הרי אלו שלו - _____

מקצתן בכלי ומקצתן על גבי קרקע, מקצתן בכיס ומקצתן על גבי קרקע, חייב להכריז - _____

*קושיא: ורמינהו, מצא דבר שאין בו סימן, בצד דבר שיש בו סימן, חייב להכריז - _____

בא בעל סימן, ונטל את שלו, זכה הלה בדבר שאין בו סימן? _____

תירוצים:

א. אמר רב זביד: לא קשיא, הא בכובא וכיתנא, הא בענא ופירי - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ב. רב פפא אמר: הא והא בצנא ופירי, ולא קשיא הא דאשתייר בה מידי, הא דלא אשתייר בה מידי - _____

ג. ואיבעית אימא: הא והא דלא אשתייר בה מידי, ולא קשיא, הא דמהדרי אפיה לגבי פירי, הא דלא מהדרי אפיה לגבי פירי - _____

ד. ואיבעית אימא: הא והא דמהדרי אפיה לגבי פירי, ולא קשיא, הא דאית לה אוגנין לענא, הא דלית לה אוגנין לענא: _____

	המקור	המקרה	הדין	ציור
משנה	משנה			
ברייתא א	דיוק מהמשנה וברייתא			
	דין א: דיין ב:			
ברייתא ב'	דין א: דיין ב:			
	דין ב:			
4 תירוצים	תירוץ 1			
	רב זביד			
	תירוץ 2			
	רב פפא			
	תירוץ 3			
	איבעית אימא			
	תירוץ 4			
	איבעית אימא			

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

שאלות	רב זביד	רב פפא	איבעית אימא 1	איבעית אימא 2
1. על מה ברייתא א' מדברת - הא"ש?				
2. על מה ברייתא ב' מדברת - חיי"ל?				
3. מה הדין כלי ולידו פירות?				
4. האם בכלי נשאר פרי?				
5. האם הכלי היה לכיוון הפירות?				
6. האם לכלי היה שפה עבה?				
7. מה הדין כיס ולידו מעות?				

* * *

2. הנושא: סוגיית - צבורי פירות וצבורי מעות:

ראיה: שמעת מינה מנין הוי סימן -

_____ דחיה: תני צבור פירות -

ראיה: שמעת מינה מקום הוי סימן -

_____ דחיה: תני צבורי פירות:

* * *

3. הנושא: סוגיית - שלשה מטבעות זה על גב זה:

אמר רבי יצחק מגדלאה: והוא שעשוין כמגדלין -

_____ ראיה: תניא נמי הכי, מצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

עשויין כמגדלים, חייב להכריז - _____
ואלו הן עשויין כמגדלים, שלשה מטבעין זה על גב זה - _____
*קושיא: הא גופא קשיא, אמרת מצא מעות מפוזרות הרי אלו שלו, הא משלחפי שלחופי, חייב להכריז - _____

אימא סיפא, עשויין כמגדלין חייב להכריז, הא משלחפי שלחופי, הרי אלו שלו - _____
תירוץ: תנא כל שאין עשויין כמגדלין, מפוזרות קרי להו - _____

4. הנושא: מחלוקת אמוראים בסוגי מטבעות:

א. א"ר חנינא: לא שנו אלא של שלשה מלכים, אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז _____

*שאלה: היכי דמי, אי דעשויין כמגדלין, אפילו של מלך אחד נמי - _____
ואי דאין עשויין כמגדלין, אפילו של שלשה מלכים נמי לא? _____
תירוץ: אלא אי אתמר, הכי אתמר, לא שנו אלא של מלך אחד כעין שלשה מלכים _____

(אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז) - _____
והיכי דמי, דעשויין כמגדלים, רויחא תתאה, ומציעא עילויה, וזוטא עילויה מציעא - _____

דאמרינן אנוחי אנחינהו - _____
אבל של מלך אחד, דכולהו כי הדדי נינהו, אע"ג דמנחי אהודי, הרי אלו שלו - _____

אימר אתרמויי אתרמי, ובהדי הדדי נפול - _____

ב. ורבי יוחנן אמר: אפילו של מלך אחד נמי מכריז - _____

*שאלה: מאי מכריז? _____
מנין? - _____

*שאלה: מאי איריא תלתא, אפי' תרין נמי? _____
תשובה: אמר רבינא טבעא מכריז - _____

5. הנושא: בעי ר' ירמיה:

- א. כשיר מהו? _____
- ב. כשורה מהו? _____
- ג. כחצובה מהו? _____
- ד. כסולם מהו? _____

פשוט מהא חודא, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא כל שאילו מכניס לה קיסם ביניהן ונוטלם בבת אחת
חייב להכריז - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

דף כה':

6. הנושא: בעי רב אשי:

ספק: כאבני בית קוליס מהו?

ת"ש דתניא מצא מעות מפוזרות, הרי אלו שלו -

כאבני בית קוליס, חייב להכריז -

ואלו הן אבני בית קוליס: אחת מכאן ואחת מכאן ואחת על גביהן -

7. הנושא: האם יש סימן למטבע:

תנו רבנן, המוצא סלע בשוק ומצאו חבירו ואמר לו שלי היא: חדשה היא, נירונית היא, של מלך פלוני היא, לא אמר כלום -

ולא עוד אלא אפילו שמו כתוב עליה, לא אמר כלום, לפי שאין סימן למטבע -

דאמר דלמא אפוקי אפקה ומאיניש אחרנא נפל:

מתנ"י:

א. מצא אחר הגפה -

ב. או אחר הגדר גוזלות מקושרים -

ג. או בשבילין שבשדות -

הרי זה לא יגע בהן.

ד. מצא כלי באשפה: אם מכוסה לא יגע בו -

ה. אם מגולה נוטל ומכריז:

1. מה דיין אם מצא גזלות לא קלוים אחר הגפה?

2. מה דיין אם מצא גזלות קלוים בהלשון הריקים?

גמ':

*שאלה: מאי טעמא?

דאמרינן, הני אינש אצנעניהו, ואי שקיל להו לית להו למרייהו סימנא בגווייהו,

הלכך לשבקיניהו עד דאתי מרייהו ושקיל להו -

*שאלה: ואמאי ליהוי קשר סימנא?

תשובה: אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב: במקושרין בכנפיהן, דכולי עלמא הכי מקטרי להו -

*שאלה: ולהוי מקום סימן?

תשובה: אמר רב עוקבא בר חמא: במדדין -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

*שאלה: אי במדדין, מעלמא אתו ומותרין?
תשובה: איכא למימר מעלמא אתו, ואיכא למימר אינש אצנענהו,
והוה ליה ספק הינוח, ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב, כל ספק הינוח לכתחילה לא יטול, ואם נטל לא יחזיר:

אלו ההנה:

1. אמה הווצא גולא נקולטי אמר הקפה לא יקח, בה"א?
2. ומה קשה על זה?
3. ומה אמסקנה?
4. ומה הנפקא מינה?
5. איך אשון הנחמא שם ספק?
6. ולא לא יקח ויהיה 'הקשל' סימן?
7. ולא לא יקח ויהיה 'המקוס' סימן?
8. האיצה מקרה יקח ויכריז?
9. האיצה מקרה יקח ולא יכריז?
10. ומה נפסק אהאכה בספק הינוח – ארש"י?
אמה"ס?

הנושא: מצא כלי באשפה: מכוסה - לא יגע בו, מגולה - נוטל ומכריז:
קושיא: ורמינהו, מצא כלי טמון באשפה, נוטל ומכריז, שכן דרך אשפה לפנות?

תירוצים:

- א. אמר רב זביד: לא קשיא, הא בכובי וכסי, הא בסכיני והמניק. -
- בכובי וכסי, לא יגע -
- בסכיני והמניק, נוטל ומכריז -
- ב. רב פפא אמר: הא והא בכובי וכסי, ולא קשיא,
- כאן באשפה העשויה לפנות,
- כאן באשפה שאינה עשויה לפנות -

*קושיא: אשפה העשויה לפנות, אבידה מדעת היא? -

תירוץ: אלא באשפה שאינה עשויה לפנות ונמלך עליה לפנותה -

*שאלה: בשלמא לרב פפא היינו דקתני 'שכן דרך אשפה לפנות' -

אלא לרב זביד, מאי 'שכן דרך אשפה לפנות'?

תשובה: שכן דרך אשפה לפנות לה כלים קטנים:

אלו ההנה:

1. 'אמ' כלי טמון באשפה, מה הסגינה?
2. מה הדין הווצא כובי וכסי?
3. מה הדין הווצא סכיני והמניק?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

4. מה הדין המוצא באספה העשויה אפנה?

5. מה הדין המוצא באספה שאינה עשויה אפנה?

6. מה הדין המוצא באספה שאינה עשויה אפנה, ונחלק עליה אפנה?

7. מה היא ההכרעה לשכן דרך אספה אפנה - איך פפא?

ואיך צפיד?

במתני':

מצא בגל, ובכותל ישן, הרי אלו שלו -

מצא בכותל חדש: מחציו ולחוץ שלו,

מחציו ולפנים, של בעל הבית -

אם היה משכירו לאחרים, אפילו בתוך הבית הרי אלו שלו:

גמ':

מבארת הגמרא: תנא מפני שיכול לומר לו של אמוריים הן -

*שאלה: אטו אמורים מצנעי ישראל לא מצנעי?

תשובה: לא צריכא דשתיך טפי -

שאלות בהקנה:

1. מה הדין אם האבידה לא ניהאת לתיקה?

2. באיזה מקרה גם בכותל ישן אנו אומרים שמחציו ולחוץ שלו ומחציו ולפנים של בעל הבית?

3. הקשו תוספות: ומה לא נאמר שהכל שייך לבעל הבית, כי חזרו של אדם קונה לו?

4. הקשה רש"י: ומה לא נאמר שכל ספק הינוח, ולכתחילה לא יטו ואם נאל לא יחזיר?

א. רש"י -

ב. ח"ט"א -

ג. האב"ד בשל"ח -

דף כו'

הנושא: בכותל חדש: מחציו ולחוץ שלו, מחציו ולפנים של בעל הבית:

אמר רב אשי: סכינא, בתר קתא -

וכיסא, בתר שנציה -

*שאלה: ואלא מתני דקתני 'מחציו ולחוץ שלו, מחציו ולפנים של בעל הבית' -

ולחזי אי קתא לגאו, אי קתא לבר -

אי שנציה לגאו, אי שנציה לבר? -

תירוק: מתני באודרא ונסכא.

ברייתא: תנא אם היה כותל ממולא מהן חולקין -

*קושיא: פשיטא?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

תירוץ: לא צריכא דמשפע בחד גיסא -

מהו דתימא אשתפוכי אשתפוך -

קמ"ל:

אלו סיכום:

1. האלו מקריס הדין הכי אלו אלו?

2. האלו מקריס שייך אבא הכי?

3. האלו מקריס אחזיו ואחזי אלו, ואחזיו ואפניק אלו אלו?

4. האלו מקריס חולקין?

5. האלו מקריס אפילו אחזי אלו אלו - הא"ש?

6. האלו מקריס גמ אחזיו ואחזי - שייך אלו אלו?

הנושא: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו:

הקדמה

מהו מעשה שני?

*קושיא: ואמאי ליזיל בתר בתרא?

מי לא תנן -

מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה, לעולם מעשר -

בהר הבית, חולין -

ובירושלים: בשאר ימות השנה, חולין -

בשעת הרגל, הכל מעשר -

ואמר ר' שמעיה בר זעירא: מאי טעמא?

הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום -

אלמא אמרינן, קמאי קמאי אזלו, והני אחריני נינהו -

הכא נמי, קמא קמא אזלו, והני דבתרא הוא?

תירוץ:

א. אמר ריש לקיש משום בר קפרא: כגון שעשאו פונדק לשלשה ישראל -

*שאלה: שמע מינה, הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ב. אלא אמר רב מנשיא בר יעקב: כגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי כוכבים -

ג. רב נחמן אמר רבה בר אבוה: אפי' תימא לשלשה ישראל, מאי טעמא? ההוא דנפל מיניה מיאש,

מימר אמר, מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדי אלא הני,

אמרי קמיהו כמה זמני, ליהדרו לי! ולא הדרו לי, והשתא ליהדרו?

אי דעתייהו לאהדרה, אהדרה ניהלי -

והאי דלא אהדרה לי, בדעתייהו למיגולה -

ולמה צה לא קשור אספקור על רש"א?

אלוהי בהכנה:

1. מה הדין אם אספקור מושכר מצ'אה, והג'ורר ש' יהודי אחד?

2. ואם הג'ורר ש' אלה יהודים?

3. ואם הג'ורר ש' גוי אחד (או אלה)?

4. למה תצ'א הדין אם סג'יג 'אלע ש'ני'?

ואזדא רב נחמן לטעמיה, דאמר רב נחמן:

דף כ"ו:

א. ראה סלע שנפל משנים חייב להחזיר -

מאי טעמא? ההוא דנפל מיניה לא מיאש,

מימר אמר, מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדאי אלא האי,

נקיטנא ליה, ואמינא ליה אנת הוא דשקלתי!

ב. בשלשה אינו חייב להחזיר -

מאי טעמא? ההוא דנפל מיניה ודאי מיאש,

מימר אמר, מכדי תרי הוו בהדאי, אי נקיטנא להאי, אמר לא שקלתי. ואי נקיטנא להאי אמר לא שקלתי.

אמר רבא: האי דאמרת בשלשה אינו חייב להחזיר, לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד,

אבל אית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד, חייב להחזיר.

מאי טעמא? אימור שותפי נינהו, ולא מיאשו -

איכא דאמרי: אמר רבא אע"ג דלית ביה אלא שוה שתי פרוטות, חייב להחזיר -

מאי טעמא? אימור שותפי נינהו, וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

מה החקצ'ל בין כ' איכא גאמרי?

1. ואמר רבא: ראה סלע שנפלה, נטלה לפני יאוש על מנת לגזולה, עובר בכולן:
 - א. משום {ויקרא יטיג} "לא תגזול"
 - ב. ומשום {דברים כב"א} "השב תשיבם"
 - ג. ומשום {דברים כב"ג} "לא תוכל להתעלם"

*שאלה: ואע"ג דחזרה לאחר יאוש?

תשובה: מתנה הוא דיהיב ליה, ואיסורא דעבד עבד.

2. נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה, ולאחר יאוש נתכוין לגזולה -

עובר משום השב תשיבם -

3. המתין לה עד שנתיאשו הבעלים, ונטלה -

אינו עובר אלא משום "לא תוכל להתעלם" בלבד -

המקרה	"לא תגזול"	"לא תוכל להתעלם"	"השב תשיבם"
1. ראה סלע שנפלה, נטלה לפני יאוש על מנת לגזולה			
2. החזיר אחרי יאוש.			
3. נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה, ולאחר יאוש התכוון לגזולה			
4. המתין עד שיתיאשו הבעלים, ואז לקח.			

4. אמר רבא: האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא ואשכחיה ושקליה -

לא מיחייב לאהדורי ליה,

מאי טעמא? ההוא דנפל מיניה מיאש הוא,

*שאלה: אע"ג דחזיה דאייתי ארבלא וקא מרביל?

תשובה: מימר אמר, כי היכי דנפול מינאי דידי, הכי נפול מאיניש אחרינא ומשכחנא מידי:

במתני':

- א. מצא בחנות, הרי אלו שלו - _____
ב. בין התיבה ולחנוני, של חנוני - _____
ג. לפני שולחני, הרי אלו שלו - _____
ד. בין הכסא ולשולחני, הרי אלו של שולחני - _____
ה. הלוקח פירות מחבירו או ששילח לו חבירו פירות ומצא בהן מעות, הרי אלו שלו - _____
ו. אם היו צרורין, נוטל ומכריז: _____

גב' :

- אמר רבי אלעזר: אפילו מונחין על גבי שולחן - _____
דיוק, וקושיא: תנן, לפני שולחני הרי אלו שלו - _____
הא על גבי שולחן, דשולחני. _____
ראיה הפוכה: אימא סיפא: בין הכסא ולשולחני של שולחני, _____
הא על גבי שולחן, שלו. - _____
אלא מהא ליכא למשמע מינה - _____
שאלה: ורבי אלעזר הא מנא ליה? _____
תשובה: אמר רבא מתניתין קשיתיה, מאי אריא דתני בין הכסא לשולחני של שולחני, ליתני על שולחן, _____
אי נמי: מצא בשולחנות, כדקתני רישא "מצא בחנות שלו" - _____
אלא שיימ, אפי' מונחין על גבי שולחן, הרי אלו שלו: _____
אלו ההפנה:

1. כאכ: חנוג - _____
2. גיבה - _____
3. שולחני - _____
4. כיסא - _____
5. היכן הגיבה הגיבה מחוקמא ארש"י? _____
6. ואכן מגי הכי אלו שולחני? _____
7. ואיך מדובר באבידה עם סימן או באי? _____
- א. ארש"י - _____
- ב. ארש"י - _____
8. ומאי צה שייך לחנוני? _____
9. איך היה יושב השולחני? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

10. ולכן מגי הכי אלו אלו?

11. ומגז שייך אלו אלו?

12. מה חידוש רבי אלעזר?

13. מה ההציון בדבריו?

14. הבא הוכחה מהמשנה לא בדבריו?

15. הבא הוכחה הפוכה, בדבריו?

16. האם אפשר ללמוד מהמשנה?

17. מה כן יש הוכחה מדברי המשנה שהיא קשה לרבי אלעזר ולכן הוא אמר אג המידות אלו?

א.

ב.

18. שאלה אחרונה: מה הדין מצא אג הגיבה אצל חנוני?

19. ולמה אמר רבי אלעזר אג מידות רק אג שאלתי, ולא אג חנוני?

הנושא: הלוקח פירות מחבירו וכו':

דף כ"ו.

אמר ריש לקיש משום רבי ינאי: לא שנו -

אלא בלוקח מן התגר -

אבל בלוקח מבעל הבית, חייב להחזיר -

וכן תני תנא קמיה דרב נחמן: ל"ש אלא בלוקח מן התגר, אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר -

*שאלה: א"ל רב נחמן וכי בעל הבית בעצמו דשן?

תשובה: א"ל איסמיה? -

א"ל לא תתרגם מתניי -

כגון שדשן ע"י עבדו ושפחתו הכנענים:

שאלות בחינה:

1. על מה המשנה מדברת?

2. למה השאיר הוצרכה לומר שמדובר בתגר?

3. האלו מקרים הא"ש?

4. האלו מקרים חיי"ש?

5. מתי גם בתגר חיי"ש?

6. ומה הדין אם דשן על ידי פועלו היהודי?

במתני'

הקדמה:

אף השמלה היתה בכלל כל אלו, ולמה יצאת?

להקיש אליה -

לומר לך: מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין, ויש לה תובעין -

אף כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים חייב להכריז:

גמ'

*קושיא: מאי בכלל כל אלו?

תירוץ: אמר רבא בכלל (דברים כבג) "כל אבדת אחיך" -

הנושא: ביאור הפסוק, וחידושו.

*שאלה: אמר רבא למה לי דכתב רחמנא "שור, חמור, שה, ושמלה"?

תשובה: צריכי,

א. דאי כתב רחמנא שמלה, הוה אמינא ה"מ בעדים דגופה, וסימנין דגופה,

אבל חמור בעדים דאוכף, וסימנין דאוכף אימא לא מהדרינן ליה -

כתב רחמנא "חמור", דאפילו חמור בסימני האוכף.

ב. שור ושה דכתב רחמנא ל"ל?

שור דאפילו לגיזת זנבו -

ושה לגיזותיו -

*שאלה: ולכתוב רחמנא שור דאפילו לגיזת זנבו, וכ"ש שה לגיזותיו?

תשובה: אלא אמר רבא: "חמור" - דבור, לרבי יהודה -

"ושה" - דאבידה, לדברי הכל, קשיא!

*שאלה: ואימא לגללים הוא דאתא?

תשובה: גללים אפקורי מפקר להו.

*שאלה: ודילמא לסימנין הוא דאתא? -

דאיבעיא לן: סימנין דאורייתא, או דרבנן, -

כתב רחמנא "שה", דאפילו בסימנין מהדרינן, וסימנין דאורייתא?

תשובה: אמרי, מדרקתני להו תנא לסימנין גבי שמלה -

דרקתני: 'מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין, חייב להכריז. אף כל דבר שיש בו סימנין, ויש לו

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

תובעין, חייב להכריז. - _____
ש"מ "דשה" לאו לסימנין הוא דאתא - _____

שאלות לסיכום:

1. מה אומרים מ"ש"ח? _____
2. מה אומרים מ"חמור"? _____
3. מה אומרים מ"ש"ה? _____
4. מה אומרים מ"שמה"? _____
5. מה קשה על "ש"ה? _____
6. למה לא אומרים מ"ש"ה על גללים? _____
7. למה לא אומרים מ"ש"ה שסימנין מצאורייתא? _____
8. איזה מילים בתורה לא צוחקים מהם כיום? _____

הנושא: אבידה פחות משווה פרוטה.

תנו רבנן: {דברים כב-ג} "אשר תאבד", פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה - _____

רבי יהודה אומר: "ומצאתה", פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה - _____
*שאלה: מאי בנייהו? _____

תשובה: א. אמר אביי, משמעות דורשין איכא בנייהו - _____
- מר נפקא ליה מ"אשר תאבד" - _____
- ומר נפקא ליה מ"ומצאתה" - _____

*שאלה: ולמאן דנפקא ליה מ"אשר תאבד", האי ו"מצאתה", מאי עביד ליה? _____

תשובה: ההוא מיבעי ליה לכדרבנאי, _____
דאמר רבנאי: ו"מצאתה" דאתאי לידיה משמע - _____

*שאלה: ולמאן דנפקא ליה מ"ומצאתה", האי "אשר תאבד" מאי עביד ליה? _____

תשובה: מבעי ליה לכדרבי יוחנן, דאמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: מניין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת? _____

שנאמר "כן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה", מי שאבודה הימנו, ומצויה אצל כל אדם. יצתה זו, שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם. _____

*שאלה: ואידך, הא דרבנאי מנא ליה? _____
תשובה: נפקא ליה מ"ומצאתה". _____

*שאלה: ואידך, הא דרבי יוחנן מנא ליה? _____
תשובה: נפקא ליה "ממנו". _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

*שאלה: ואידך?

תשובה: "ממנו", לא משמע ליה -

שאלות: מה לומדים?	תנא קמא	רבי יהודה
1. מנין לומדים שלא צריך להחזיר אבידה פחות משווה פרוטה?		
2. מה לומדים "מאשר תאבד"?		
3. מה לומדים מ"ומצאתה"?		
4. רבנא: מניין לומדים שאין צורך להשיב אבידת גוי גם אם הגיע לידו?		
5. מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת?		
6. מה לומדים מהאות ו' של 'ומצאתה'?		
7. מה לומדים "ממנו"?		

ב. רבא אמר: פרוטה שהוזלה איכא בנייהו -

- מ"ד מ"אשר תאבד", איכא -

- ומ"ד מ"ומצאתה", ליכא -

*קושיא: ולמ"ד "אשר תאבד" הא בעינן ו"מצאתה", וליכא?

ג. אלא פרוטה שהוקרה איכא בנייהו -

- מאן דאמר ו"מצאתה", איכא -

- ומאן דאמר "אשר תאבד", ליכא. -

*שאלה: ולמאן דאמר ו"מצאתה", הא בעינן "אשר תאבד", וליכא?

ד. אלא פרוטה שהוקרה, והוזלה, וחזרה והוקרה, איכא בנייהו -

- מאן דאמר "אשר תאבד", איכא -

- ומאן דאמר ו"מצאתה", בעינן דאית בה שיעור מציאה משעת אבידה ועד שעת מציאה:

מה למדו?	תנא קמא	רבי יהודה
1. לאבי?		
2. לרבא א'?		
3. לרבא ב'?		
4. לרבא ג'?		

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הנושא: ספק הגמרא באם דין השבת אבידה בסימנים, האם זה מהתורה או דרבנן:

ספק: איבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן?

מה הסכא רצ"ה' שהגורה אין נאמן בסימנים? (קצ"ג החושן)

_____ .k

_____ .ה.

*שאלה: מאי נפקא מינה?

דף כ"ז:

תשובה: לאהדורי גט אשה בסימנים - _____

אי אמרת דאורייתא, מהדרינן - _____

ואי אמרת דרבנן, כי עבוד רבנן תקנתא בממונא, אבל באיסורא לא עבוד רבנן תקנתא - _____

הגמרא מנסה לפשוט:

א. ראיה: ת"ש אף השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין חייב להכריז אף כל דבר שיש לו סימנין ויש לו תובעין חייב להכריז - _____

דחיה: תנא תובעין אצטריכא ליה, _____

סימנין כדי נסבא - _____

ב. ראיה: ת"ש חמור, בסימני אוכף - _____

דחיה: אימא, בעדי אוכף. _____

ג. ראיה: ת"ש {דברים כ"ב} "והיה עמך עד דרוש אחיך אותו", וכי תעלה על דעתך שיתננו לו קודם שידרשנו? _____

אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי, - _____

מאי לאו, בסימנין - _____

דחיה: לא, בעדים. _____

ד. ראיה: ת"ש אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החוטם אע"פ שיש סימנין בגופו ובכליו - _____

שמע מינה, סימנין לאו דאורייתא - _____

דחיה: אמרי, גופו: דארוך וגוץ - _____

- כליו, טעם א': דחיישינן לשאלה - _____

*קושיא 1: אי חיישינן לשאלה, חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן? _____

תירוץ: אמרי, אוכף, לא שאולי אינשי אוכפא, משום דמסקב ליה לחמרא - _____

- כליו, טעם ב': איבעית אימא, כליו, בחיורי ובסומקי - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

*קושיא 2 על טעם א': אלא הא דתניא, מצאו קשור בכיס, או בארנקי, ובטבעת, או שמצאו בין כליו, אפילו לזמן מרובה כשר - _____
ואי סיד חיישין לשאלה, כי מצאו קשור בכיס אמאי כשר, נחוש לשאלה? _____

תירוץ: אמרי, כיס וארנקי וטבעת לא משאלי אינשי. - _____
כיס וארנקי: משום דמסמני - _____
וטבעת: משום דמזויף - _____

דחיה	ראיה	ספק האם סימנים דאורייתא או דרבנן
		ראיה א' - דאורייתא
		ראיה ב' - דאורייתא
		ראיה ג' - דאורייתא
		ראיה ד' - דרבנן
		לימא כתנאי

שאלה בהכנה:

- מה הנחמא חסבה בהו"א שאי אפשר להעיד על סימנים שקיבו? _____
 - ומה הנחמא דחגה שסימנים שקיבו אפשר להעיד? _____
 - ואיזה סימנים לא? _____
 - מה הטעמים שאי אפשר להעיד על מה ככאיו?
א. _____
ב. _____
 - ומה הנפק"מ בין הטעמים? _____
 - כאיזה מקרים בסוויגו חוששים אלאה? _____
 - כאיזה מקרים לא חוששים אלאה? _____
- ה. לימא כתנאי, אין מעידין על השומא - _____
ואלעזר בן מהבאי אומר: מעידין על השומא - _____
מאי לאו, בהא קמיפלגי: _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

ביאור א':

דת"ק סבר: סימנין דרבנן -

ואלעזר בן מהבאי סבר: סימנין דאורייתא -

ביאור ב':

דחיה: אמר רבא: דכ"ע סימנין דאורייתא, והכא בשומא מצויה בבן גילו קמיפלגי -

- מר סבר: שומא מצויה בבן גילו -

- ומ"ס: שומא אינה מצויה בבן גילו -

ביאור ג':

איבעית אימא, דכ"ע שומא אינה מצויה בבן גילו, והכא בסימנין העשויין להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי -

- מר סבר: סימנין עשויים להשתנות לאחר מיתה -

- ומר סבר: סימנין אין עשויים להשתנות לאחר מיתה -

ביאור ד':

אב"א דכ"ע שומא אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה, וסימנין דרבנן, והכא בשומא סימן מובהק הוא קמיפלגי

- מ"ס: שומא סימן מובהק הוא -

- ומ"ס: שומא לאו סימן מובהק הוא -

ר' אלעזר בן מהבאי	תנא קמא	האם שומא סימן מובהק?	האם סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה?	האם שומא מצויה בבן גילו?	האם סימנין מדאורייתא או מדרבנן?	
						ביאור א'
						ביאור ב'
						ביאור ג'
						ביאור ד'

האם נפש הספק?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

*שאלה: אמר רבא: את"ל סימנין לאו דאורייתא, היכי מהדרין אבידתא בסימנין? _____

1. תשובה: דניחא ליה למוצא אבידה דנהדר בסימנין, כי היכי דכי אבדה ליה לדידיה, נמי נהדרו ליה בסימנין

*שאלה: אמר רב ליה רב ספרא לרבא: וכי אדם עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו? _____

2. תשובה: אלא ניחא ליה לבעל אבידה למיהב סימנין ולמשקליה, מידע ידע דעדים לית ליה, ומימר אמר כולי עלמא לא ידעי סימנין מובהקים דידה, ואנא יהיבנא סימנין מובהקים דידה, ושקלנא לה - _____

*שאלה: אלא הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד הלוח משלשה, יחזיר ללוח - _____

שלשה שלוו מן האחד, יחזיר למלוח - _____

ניחא ליה ללוח לאהדורי ליה למלוח? _____

ואה כרעו האורא חבניה, אחי נפא השלוח?

ואה קשה?

תשובה: אמר ליה התם סברא הוא, _____

אחד הלוח משלשה, יחזיר ללוח. דגבי לוח שכיחי, גבי מלוח לא שכיחי, ש"מ מלוח נפול - _____

שלשה שלוו מאחד יחזור למלוח, _____

דגבי מלוח שכיחי, גבי לוח לא שכיחי. _____

דף כזו'

*קושיא: אלא הא דתנן, מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות הי"ז יחזיר - _____

הכי נמי דניחא ליה ללוח לאהדורי ליה למלוח? _____

3. תשובה: אלא אמר רבא סימנין דאורייתא, דכתיב {דברים כ"ב} "והיה עמך עד דרוש אחיך אותו" וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו? אלא דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי, לאו בסימנין, שמע מינה.

10 הלכות:

אמר רבא: אם תמצוי לומר סימנין דאורייתא - _____

*קושיא: אם תמצוי לומר? הא פשיט ליה סימנין דאורייתא? _____

תירוץ: משום דאיכא למימר כדשנינן - _____

1. אמסקנה מניין נלמד סימנין? _____

2. אמר אי אפשר אומר שיה מדקבנן? _____

3. ולמה שיה לא בטוח שיה מדאורייתא? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

4. ומה הנח"ס כרג?

א. סימנין, וסימנין. יניח -

ב. סימנין, ועדים. ינתן לבעל העדים -

ג. סימנין, וסימנין ועד אחד. עד אחד כמאן דליתיה דמי, ויניח -

ד. עדי אריגה, ועדי נפילה. תנתן לעדי נפילה. דאמרינן זבוני זבנה, ומאיניש אחרינא נפל -

ה. מדת ארכו, ומדת רחבו. תנתן למדת ארכו.

- דמדת רחבו: שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי -

- ומדת ארכו: לא משתער לה -

ו. מדת ארכו ומדת רחבו. ומדת גמיו. ינתן למדת ארכו ורחבו -

ז. מדת ארכו ומדת רחבו. ומדת משקלותיו. ינתן למדת משקלותיו -

ח. הוא אומר סימני הגט. והיא אומרת סימני הגט. ינתן לה -

*שאלה: במאי, אילימא במדת ארכו ורחבו, דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה?

תשובה: אלא נקב יש בו בצד אות פלוני -

ט. הוא אומר סימני החוט. והיא אומרת סימני החוט. ינתן לה -

*שאלה: במאי, אילימא בחיורא ובסומקא, ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה?

תשובה: אלא במדת ארכו -

י. הוא אומר בחפיסה. והיא אומרת בחפיסה. ינתן לו -

מיט? מידע ידעה דכל מה דאית ליה בחפיסה הוא דמנח ליה:

מדובר בשני אנשים שטוענים שהאבדה שלהם, למי מאמינים?

מקרה	איש אחד מביא	האיש השני מביא	הדין - והסיבה
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

			7.
			8.
			9.
			10.

במתני'

ועד מתי חייב להכריז? _____
 עד כדי שידעו בו שכניו, דברי ר"מ - _____
 ר' יהודה אומר: שלש רגלים, ואחר הרגל האחרון שבעה ימים, כדי שילך לביתו שלשה, ויחזור שלשה ויכריז
 יום אחד: _____

גבי'

מבאר הגמרא: תנא, שכני אבידה - _____
 *שאלה: מאי שכני אבידה, אילימא שכנים דבעל אבידה, אי ידע ליה ליזול ולהרריה נהליה?
 תשובה: אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה: - _____

במה נחלקו רבי מאיר ורבי יוחנן?

א. _____
 ב. _____

רבי יהודה אומר כו': _____

הקדמה להבנת הסתירה במשניות - (מצורף לוח שנה לחודש תשרי - חשון).

ו	ה	ד	ג	ב - ר"ה	א - תשרי ר"ה	
ז	ח	יא	י - יום כיפור	ט	ח	
כ	ט"ו - סוכות	י"ח	י"ז	ט"ז	ט"ו - סוכות	יד
כ"ז	כ"ב - שמחת תורה	כ"ה	כ"ד	כ"ג	כ"ב - שמחת תורה	כ"א
ד	כ"ט	ב	א - ר"ח חשון	ל - ר"ח חשון	כ"ט	כ"ח
	ו			ז - לר"ג 'ברך עלינו'		ה

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

*קושיא: ורמינהו, בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים - _____
 ר"ג אומר: בז' בו, (שהוא) ט"ו יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבא"י לנהר פרת - _____

מה קשה?

תירוצים:

1. אמר רב יוסף: לא קשיא, כאן במקדש ראשון, כאן במקדש שני - _____
 - במקדש ראשון: דנפיש ישראל טובא, דכתיב בהו {מלכים א דכ} "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרוב", בעינן כולי האי - _____
 - במקדש שני: דלא נפיש ישראל טובא, דכתיב בהו {עזרא ב'סד} "כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים", לא בעינן כולי האי - _____

*קושיא: אמר ליה אביי, והא כתיב {נחמיה ד'עב} "וישבו הכהנים והלויים וגו'" - _____
 {עזרא ב'ע} "והמשוררים והשוערים וכל ישראל בעריהם?" - _____

2. וכיון דהכי הוא, אפכא מסתברא, _____
 - מקדש ראשון: דנפיש ישראל טובא, דמצוות עלמא, ומשתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא לא בעינן כולי האי, וסגי בתלתא יומא - _____
 - מקדש שני: דלא נפיש ישראל טובא, ולא מצוות עלמא, ולא משתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא, בעינן כולי האי - _____

3. רבא אומר: לא שנא במקדש ראשון, ולא שנא במקדש שני, לא הטריוחו רבנן באבדה יותר מדאי - _____

רבא	אביי	רב יוסף	
	(מקשה על רב יוסף שבבית שני עם ישראל ישב בערים שלהם, וגם גרו ב ולכן מסתבר הפוך)		
			1. מה היה בית המקדש הראשון?
			2. בית המקדש השני?
			3. כמה זמן לוקח להגיע לבבל בבית המקדש הראשון?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

		4. כמה זמן לוקח להגיע לבבל בבית המקדש השני?
		5. שיש הרבה אנשים, הולכים לאט או מהר?
		6. שיש קצת אנשים, הולכים לאט או מהר?
		7. האם הלכו גם בלילות?
		8. על מה מדובר במסכת תענית (15 יום)
		9. על מה מדובר במשנתנו 'באלו מציאות'?
		10. כמה זמן צריך המוצא להמתין, בזמן בית המקדש הראשון?
		11. כמה זמן צריך להמתין בזמן בית המקדש השני?

מה מכריז?

אמר רבינא: שמע מינה כי מכריז, גלימא מכריז -
 דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז, בעינן למטפי ליה חוד יומא לעיוני במאניה?

אלא שמע מינה, גלימא מכריז שמע מינה -
 רבא אמר: אפילו תימא אבידתא מכריז לא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי -

ת"ר: רגל ראשון: אומר רגל ראשון. רגל שני: אומר רגל שני. רגל שלישי: אומר 'סתם'. -

*שאלה: ואמאי לימא רגל שלישי?
 תשובה: דלא אתי לאחלופי בשני -

דף כוז':

*שאלה: שני נמי אתיא לאחלופי בראשון?

תשובה: הא קא אתי רגל שלישי -

ת"ד א. בראשונה כל מי שמצא אבידה היה מכריז עליה שלשה רגלים ואחר רגל אחרון שבעת ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה וכריז יום אחד -

ב. משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, התקינו שיהו מכריזים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות -

וכמה נסן?

1. אר"י מאוניא -

2. אפריסה -

3. איזשלאי -

4. אסמ"ע -

5. אהמג סוכר -

ג. ומשרבו האנסים, התקינו שיהו מודיעין לשכניו ולמיודעיו ודיו -

*שאלה: מאי משרבו האנסין?

תשובה: דאמרי אבידתא למלכא -

סיפור: רבי אמי אשכח אודיאי דדינרי -

חזייה ההוא ברנש (בר רומאה) דקא מירתת -

אי"ל זיל שקול לנפשך דלאו פרסאי אנן דאמרי אבידתא למלכא -

ת"ד אבן טוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם זה עומד ומכריז וזה עומד ונותן סימנן ונוטלה -

וזו היא ששנינו צאו וראו אם נמחת אבן הטוען:

ביתני'

אמר את האבידה ולא אמר סימניה לא יתן לו -

והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר {דברים כב"ב} "עד דרוש אחיך אותו" עד שתדרוש את אחיך

אם רמאי הוא אם אינו רמאי: -

גמ'

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

אתמר רב יהודה אמר: אבידתא מכריז -

ור"ג אמר: גלימא מכריז -

- רב יהודה אמר אבידתא מכריז, דאי אמרת גלימא מכריז חיישנן לרמאי -

- ר"ג אמר גלימא מכריז, לרמאי לא חיישנן, דא"כ אין לדבר סוף -

שאלה: "תנן אמר את האבידה ולא אמר את סימניה ה"ז לא יתן לו", אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז הא

קמ"ל אע"ג דאמר גלימא כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה -

אלא אי אמרת גלימא מכריז, אמר איהו גלימא, ואמר איהו גלימא צריכא למימר? כי לא אמר סימנין לא

מהדרינן ליה?

תשובה: אמר רב ספרא לעולם גלימא מכריז, אמר איהו גלימא, ואמר איהו סימנין, ומאי לא אמר את סימניה

לא אמר סימנין מובהקין דידה:

שאלה מהבנה:

1. מה מכריזים? והטעם:

א. ארכינא - _____ והטעם: _____

ארכינא - _____

ב. ארכא - _____ והטעם: _____

ארכא יהודה - _____

2. האם חוששים ארכאי?

3. מה המשנה אומרת:

4. ומה קשה ארכינא ורכינא?

5. ולמה זה לא קשה ארכא ורכינא יהודה?

6. מה ביאור המשנה "אמר אג האבידה ולא אמר אג סימניה":

א. ארכינא ורכינא - _____

ב. ארכא ורכינא - _____

7. Sk התאבד אומר סימנין או לא?

8. אמר הדין היה שהמזכא מכריז 'אבידה' באבד כמה ימים היו צרכים אג ארכינא ארכא?

א. ארכינא ורכינא - _____

ב. ארכא ורכינא - _____

9. כמה מחלוקות הבנו בסוגיא בין רכינא ורכינא, ארכינא ורכינא יהודה?

והרמאי אע"פ שאמר את סימניה ה"ז לא יתן לו:

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ת"ד בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה היה נותן סימנין ונוטלה. משרבו הרמאין התקינו שיהו אומרים לו צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול -

סיפור: כי הא דאבוה דרב פפא אירכס ליה חמרא, ואשכחיה -
אתא לקמיה דרבה בר רב הונא, אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את וטול -
אזל אייתי סהדי, אמר להו 'ידעיתון ביה דרמאי הוא?'
אמרו ליה 'אין'.
אמר להו, אנא רמאה אנא?
אמרו ליה 'אנן לאו רמאי את קאמרינן' -

1. איזה בעיה נהיה כאן?
 2. מה הנקוד 'לכיון שהיך שם אינו מוסר ומגיב'?
- אמר רבה בר רב הונא: מסתברא לא מייתי איניש חובתא לנפשיה:

בית דין

כל דבר שעושה ואוכל, יעשה ויאכל -
ודבר שאין עושה ואוכל, ימכר. שנאמר {דברים כב"ב} "והשבותו לו" ראה היאך תשיבנו לו -

שאלה: מה יהא בדמים?
ר"ט אומר: ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחריותן -
ר"ע אומר: לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן: -

גמ'

*שאלה: ולעולם?
תשובה: אמר רב נחמן אמר שמואל: עד י"ב חדש -
תניא נמי הכי, כל דבר שעושה ואוכל, כגון: פרה וחמור, מטפל בהן עד י"ב חדש, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. -
עגלים וסייחין, מטפל בהן שלשה חדשים, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן -
אווזין ותרנגולין, מטפל בהם שלשים יום, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן -
אמר רב נחמן בר יצחק: תרנגולת, כבהמה גסה -
תניא נמי הכי, תרנגולת ובהמה גסה, מטפל בהן שנים עשר חודש, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. עגלים וסייחין, מטפל בהן ל' יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן. אווזין ותרנגולין, וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו, מטפל בהן שלשה ימים, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן.

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

*קושיא:

1. קשיא עגלים וסייחין, _____
 אעגלים וסייחין? - _____

2. אווזין ותרנגולין, _____
 אאווזין ותרנגולין? _____

תירוץ 1: עגלים וסייחין, אעגלים וסייחין לא קשיא: _____

- הא דרעיא - _____

- והא דפטומא - _____

תירוץ 2: אווזין ותרנגולין, אאווזין ותרנגולין נמי לא קשיא - _____

- הא ברברבי - _____

- הא בזוטרי: _____

ושאינו עושה ואוכל: תנו רבנן: "והשבותו לו" ראה היאך תשיבנו לו שלא יאכיל עגל לעגלים וסיח לסייחין
 אווזא לאווזין ותרנגול לתרנגולין: _____

מה הסתירה בין הבריות?	ברייתא א'	ברייתא ב'
עגלים וסייחים		
אווזים ותרנגול		

זמן השמירה	תפקידו	בעל חי
		שור וחמור ופרה.
		עגלים וסייחים בתקופת המרעה – רעיא.
		עגלים וסייחים בתקופה שאין מרעה וצריך לפטם – פטומא.
		אווזים ותרנגול זכר קטן – זוטרי.
		אווזים ותרנגול גדול – רברבי.
		תרנגולת נקבה.

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הנושא: הגדרות שומר אבידה, זכויותיו וחובותיו ההלכתיות.

: מה ידע בדמים רבי טרפון אומר ישתמש וכו':

דף כט.

הקצנה:

1. האלו מקרים המוצא צריך לשמור את הכסף עד שימצא את המאבד? א.

ב.

ג.

2. האלו מקרים אכ"צ אסור להשתמש בכסף?

3. באיזה כסף יש מחלוקת האם מותר להשתמש?

4. ומה החילוק בין המקרים?

5. מה יעשה בדמים של דמי מכירת הקהמה האבודה?

א. זרבי טרפון?

ומה הטעם?

ואם אבדו?

ב. זרבי זקיבא?

ומה הטעם?

ואם אבדו?

6. זינו השומרים:

סוגי השומרים:	גניבה	אבידה	פשיעה	אונס
שומר חנם				
שומר שכר				
שואל				
שוכר				

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

הבנה א':

עד כאן לא פליגי אלא כשנשתמש בהן - _____

- ארבי ארפון - _____

- ארבי זקיקא - _____

אבל לא נשתמש בהן, _____

אם אבדו פטור - _____

שאלות בהקנה:

1. האם מותר להשתמש במעות של מכירת אבידה? _____

2. מה הדין אם היה אסור להשתמש, וכל זאת כן השתמש? _____

3. מה הדין המוצא אבידה וצוה (לא מצות, ולא צאי מכירה) כגון חפץ? _____

4. לסיכום: לפי ר' ארפון, אמה הוא חייב באחריותו כשומר שכר אפילו שהוא לא השתמש בפועל בחפץ? _____

*קושיא: לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף - _____

דאתמר, שומר אבידה: _____

- רבה אמר: כש"ח - _____

- רב יוסף אמר: כש"ש - _____

שאלות בהקנה:

1. אמה הטעם של רב יוסף (בבא קמא ד' נ')? _____

א. _____

ב. _____

2. ומה הסברא של רבה? _____

3. לפי רב יוסף, אמה הדין אדם שמינה תפילין וציצית האם יהיה פטור לתת צדקה לפני מינין הוסיק במצוה פטור מן המצוה? _____

4. אב אמה קשה על רב יוסף? _____

הבנה ב'

תירוץ: אמר לך רב יוסף, בגניבה ואבידה דכ"ע לא פליגי דחייב - _____

כי פליגי באונסין דשואל - _____

- ר"ט סבר: שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו, והוה ליה שואל עלייהו - _____

- ור"ע סבר: לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו, הלכך לא הוי שואל עלייהו - _____

שאלות בהקנה:

1. לפי הקנה ב', אמה הדין לשיטת רב יוסף לפי התנאים בשומר אבידה וצדקה וצדקה או שואל? _____

2. ומה הטעם? _____

3. ובמה נחלקו התנאים? _____

לסיכום:

1. אמה הדין צאי מכירת בהמה? _____

א. האם מותר להשתמש? _____

ב. אם נאבד או נאבד? ארבה - _____ ארבי יוסף - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

ג. אם נאנס? ארי"ט - _____ ארי"ז - _____

2. מה הדין שומר אבידה?

א. האם חוקר אהשתמש?

ב. אם נאנס אלו נאנס? ארי"ט - _____ ארי"ז - _____

ג. ואם נאנס?

*קושיא: א"ה 'לפיכך' דאמר ר"ע למה לי?

היאורא מנסה לחשב את זמן דברי התנאים לפי חכ' ההקנות

- א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי, היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן, 'לפיכך' אם אבדו אינו חייב באחריותן - _____

ס"ד אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף, ובגניבה ואבידה מחייב, קא משמע לן 'לפיכך' - _____

השתא דאמרת לא ישתמש בהן, שומר שכר לא הוי, ולא מחייב בגניבה ואבידה - _____

- אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב, כי פליגי באונסין דשואל, מאי 'לפיכך' דרבי עקיבא? _____

הכי מבעי ליה למתנא, ר"ע אומר: לא ישתמש בהן ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב באחריותן - _____

'לפיכך' דרבי עקיבא למה לי? _____

תירוץ: משום 'לפיכך' דרבי טרפון - _____

*שאלה: 'לפיכך' דרבי טרפון, למה לי? _____

תשובה: הכי קאמר, כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו, כמאן דאשתמש בגוייהו דמי, וחייב באחריותן - _____

*שאלה: והא 'אבדו' קתני? _____

דף כט:

תשובה: כדרבה, דאמר רבה: נגנבו, בלסטים מזויין - _____

אבדו, שטבעה ספינתו בים - _____

הלכה: אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כר' טרפון - _____

סיפור: ביד רחבה הוה ליה הנהו זוזי דיתמי - _____

אתא לקמיה דרב יוסף, אמר ליה מהו לאשתמושי בגוייהו? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

א"ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון - _____
 א"ל אביי, ולאן אתמר עלה א"ר חלבו אמר רב הונא, לא שנו אלא בדמי אבידה הואיל וטרח בה - _____

אבל מעות אבידה דלא טרח בהו, לא - _____

והני כמעות אבידה דמו - _____

א"ל זיל, לא שבקו לי דאשרי לך: _____

* * *

רב יוסף	רבה	ב' (יוסף)	הבנה (לדב)	א'	הבנה	
		רבי עקיבא	רבי טרפון	רבי עקיבא	רבי טרפון	
						מה יעשה בדמים?
						מה הטעם?
						אם אבדו?
						מה ההגדרה?
						ואם היה אסור להשתמש, כמו באבידה עצמה ואבדו?
						מה הדין באונסין?
						מה החידוש 'בלפיכך'?
						באיזה אבידה מדובר?

בודני

הנושא: _____

- א. מצא ספרים: קורא בהן אחד לשלשים יום -
וּאִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְקִרְוֹתָּהּ, גּוֹלְלֵן -
אֲבָל לֹא יִלְמוּד בְּהֵן בְּתַחֲלָה -
וְלֹא יִקְרָא אַחַר עֲמוּ -
- ב. מצא כסות: מנערה אחד לשלשים יום, ושוטחה לצרכה, אבל לא לכבודו -
- ג. כלי כסף וכלי נחושת: משתמש בהן לצרכן, אבל לא לשחקן -
- ד. כלי זהב וכלי זכוכית: לא יגע בהן עד שיבא אליהו -
- ה. מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול: הרי זה לא יטול:

גמרי

- אמר שמואל: המוצא תפילין בשוק, שם דמיהן, ומניחן לאלתר -
* קושיא: מתיב רבינא, 'מצא ספרים, קורא בהן אחד לשלשים יום, ואם אינו יודע לקרות גוללן'.
דיוק: 'גוללן' אין. שם דמיהן ומניחן, לא?
תירוץ: אמר אביי, תפילין בי בר חבו משכח שכיחי,
ספרים לא שכיחי -

ת"ר השואל ספר תורה מחבירו:

- א. הרי זה לא ישאילנו לאחר.
ב. פותחו וקורא בו,
ג. ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה,
ד. ולא יקרא אחר עמו -

וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו:

- א. גוללו כל שנים עשר חדש,
ב. פותחו וקורא בו -
ג. אם בשבילו פתחו, אסור -

סומכוס אומר, בחדש שלשים יום -

- בישן, שנים עשר חדש -
ר"א בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש:

- אמר רב: השואל ספר תורה מחבירו הרי זה לא ישאילנו לאחר -
*קושיא: מאי אריא ס"ת, אפי" כל מילי נמי? -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ראיה: דאמר ר"ש בן לקיש כאן שנה רבי, אין השואל רשאי להשאיל, ואין השוכר רשאי להשכיר? _____

תירוץ: ס"ת איצטריכא ליה, מהו דתימא ניהא ליה לאיניש דתיעביד מצוה בממוניה, _____

קמ"ל - _____

פותרו וקורא בו:

*שאלה: פשיטא? ואלא למאי שייליה מיניה? _____

תשובה: סיפא איצטריכא ליה, זבלבד שלא ילמוד בו בתחלה? - _____

וכן המפקיד ס"ת אצל חבירו, גוללו כל שנים עשר חדש, פותרו וקורא בו:

*שאלות: 1. מאי עבידתיה גביה? _____

2. ותו אם בשבילו פתחו אסור, הא אמרת פותרו וקורא בו? _____

תשובה: הכי קאמר אם כשהוא גוללו פותרו וקורא בו מותר, אם בשבילו פתחו אסור - _____

סומכוס אומר: בחדש שלשים יום, בישן שנים עשר חדש. ר"א בן יעקב אומר: אחד זה ואחד זה שנים עשר חדש.

*שאלה: ר"א בן יעקב היינו תנא קמא? _____

תשובה: אלא אימא ר' אליעזר בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה שלשים יום: _____

אבל לא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו:

*קושיא: ורמינהו,

א. לא יקרא פרשה וישנה - _____

ב. ולא יקרא בו פרשה ויתרגם - _____

ג. ולא יפתח בו יותר מג' דפין - _____

ד. ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד - _____

דיוק: הא שנים קורין? _____

תשובה: אמר אביי לא קשיא,

- כאן בענין אחד - _____

- כאן בשני ענינים: _____

מצא כסות מנערה אחד לשלשים יום:

*שאלה: למימרא דניעור מעלי לה, _____

והאמר רבי יוחנן, מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו ינער כסותו בכל יום? _____

תשובה 1: אמרי בכל יום קשי לה, אחד לשלשים יום מעלי לה - _____

תשובה 2: איבעית אימא לא קשיא, הא בחד והא בתרי - _____

תשובה 3: איבעית אימא לא קשיא, הא בידא והא בחוטרא - _____

תשובה 4: איבעית אימא לא קשיא, הא בדעמרא הא בדכיתנא - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

הנושא: אמרות חז"ל.

א"ר יוחנן: כסא דחרשין ולא כסא דפושרין -

ולא אמרן אלא בכלי מתכות, אבל בכלי חרש לית לן בה -

ובכלי מתכות נמי לא אמרן אלא דלא צויין, אבל דצויין לית לן בה -

ולא אמרן אלא דלא שדא ביה ציביא, אבל שדא ביה ציביא לית לן בה: -

וא"ר יוחנן: מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן,

א. ילבש בגדי פשתן. ב. וישתמש בכלי זכוכית. ג. וישכור פועלים ואל ישב עמהן.

א. ילבש בכלי פשתן - בכתנא רומיתא -

ב. וישתמש בכלי זכוכית - בזוגיתא חירותא -

ג. וישכור פועלים ואל ישב עמהן - תרגומא בתורי דנפיש פסידייהו:

א"ר" -

אגוספא -

שאלו סיכום:

1. החוקים ספריים מה אסור או אעשה?

א.

ב.

ג.

ד.

ה.

ו.

ז.

2. ומה חוקי או אעשה?

א.

ב.

ג.

3. כל כמה זמן צריך אפגומ ספר גוה?

א"ק -

אסוחוס -

ארכי אילעזר בן יעקב -

4. מיהו הגנא שבגא אג הדין של המשנה? א"ר" -

א"ר -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

5. מה ההבדל בין החוצא גפילין, לבין החוצא ספר גכה?

6. האם חוגר אשאל אהשיל?

7. ומה החידוש בספר גכה?

8. שאלה אחשבה: האם חוגר אדס אהשמש אלא רשג בטליל וגפילין ש חכו?

9. מהי נעור חויל אקד?

10. ומהי משיק אקד?

11. מהי כוס מים משיק?

12. ומהי הוא לא משיק?

13. מה הם ג' דברים שאם אדס עזש אגס הי הוא מאקד אג חחונ?

א.

ב.

ג.

דף ל.

שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו':

ספק: איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי?

שאלה בהקנה: מדוע הקמא מספק רק לגבי כסו, ומה לגבי ספר כן חוגר או אקווא ואהשמש?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

נסיון לפשוט 1 מהרישא:

ת"ש 'שוטחה לצורכה'. לצורכה אין. הא לצורכו ולצורכה לא. -

דחיה: אימא סיפא, אבל לא לכבודו. לכבודו הוא דלא, הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי.

אלא מהא ליכא למשמע מינה -

נסיון לפשוט מהברייתא 2:

ת"ש, לא ישטחנה:

א. לא על גבי מטה, ולא על גבי מגוד לצרכו -

ב. אבל ישטחנה על גבי מטה ועל גבי מגוד לצרכה -

ג. נזדמנו לו אורחים, לא ישטחנה לא על גבי מטה, ולא על גבי מגוד, בין לצורכו בין לצורכה -

תירוץ: שאני התם דמקלא קלי לה,

א. אי משום עינא -

ב. אי משום גנבי -

האק נפלט הספק?

נסיון לפשוט 3:

הקדמה קדין זילא צוהמה:

תא שמע, הכניסה לרבקה ודשה, כשירה -

בשביל שתינק ותדוש פסולה -

והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה?

ומה הקשר לטענתו?

דחיה: שאני התם דאמר קרא {דברים כאג} אשר לא עובד בה מ"מ -

*שאלה: אי הכי אפילו רישא נמי?

תשובה: הא לא דמיא אלא להא :

דתנן שכן עליה עוף כשירה -

עלה עליה זכר פסולה -

מאי טעמא? כדרב פפא -

דאמר רב פפא: אי כתיב עובד וקרינן עובד, הוה אמינא אפילו ממילא -

ואי כתיב עבד וקרינן עבד, הוה אמינא עד דעבד בה איהו -

השתא דכתיב עבד, וקרינן עובד -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

בעיני עובד דומיא דעבד - _____

מה עבד דניחא ליה, אף עובד דניחא ליה: - _____

שאלות בחינה:

1. הקלו תוספות מצו הוצרכה האמרא להביא ראיה אפרה אצומה?
2. מהו "עבד" - שורש פועל, _____
3. מהו "עובד" - שורש הופעל, _____
4. מהו "עבד" - שניהם כיוצא, _____
5. ואמה צומה שכן צויה צו? _____
6. ואמה צומה צוה צויה זכר? _____
7. ואמה צומה הכניסה לריקה וזשה? _____
8. ואמה צומה הכיסה בשביל שתיקן ותזיל? _____
9. ומה יצא למסקנה בלצורכו ולצרכה? _____
10. ומה פסק הש"צ? _____

* * *

כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו':

ת"ר, א. המוצא כלי עץ: משתמש בהן בשביל שלא ירקבו - _____

ב. כלי נחושת: משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור, מפני שמשחיקן - _____

ג. כלי כסף: משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין, מפני שמשחירן - _____

ד. מגריפות וקרדומות: משתמש בהן ברך אבל לא בקשה, מפני שמפחיתן - _____

ה. כלי זהב וכלי זכוכית: לא יגע בהן עד שיבא אליהו - _____

כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפקדון - _____

*שאלה: פקדון מאי עבידתיה גביה?

תשובה: אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: _____

* * *

מצא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול:

*שאלה: מנהגי מילי?

תשובה: דת"ר ויהתעלמת' פעמים שאתה מתעלם, ופעמים שאי אתה מתעלם. _____

הא כיצד?

א. היה כהן והיא בבית הקברות - _____

ב. או שהיה זקן ואינה לפי כבודו - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ג. או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבריו - _____

לכך נאמר 'והתעלמת מהם' - _____

*קושיא 1: למאי איצטריך קרא?

נסיון 1: אילימא לכהן והיא בבית הקברות - _____

פשיטא! האי עשה, - _____

והאי לא תעשה ועשה? - _____

ולא אתי עשה, ודחי את לא תעשה ועשה? _____

1. מה מקשה רש"י? _____

2. ומה מקארי? _____

3. ומה קשה על דבריו? _____

4. ומה מקאר הריטב"א? _____

5. למה עשה זוחה לא תעשה?

א. _____

ב. _____

6. הקא זוגמא שזשה זוחה לא תעשה? _____

*קושיא 2: ותו, לא דחינן איסורא מקמי ממונא? _____

נסיון 2: אלא 'לשלו מרובה משל חבריו' - _____

דחיה: מדרב יהודה אמר רב נפקא, דאמר רב יהודה אמר רב (דברים טויד) 'אפס כי לא יהיה בך אביון' שלך קודם לשל כל אדם? _____

תשובה: אלא לזקן ואינו לפי כבודו - _____

המקור למסקנה	מקרים שפטורים מהשבת אביזה	המקור שפטורים מהשבת ליהווא אמיןא
1.	א.	
2.		
	ב.	
	ג.	

דף כ"ג

מקרים שחייב: אמר רבה הכישה, חייב בה - _____

סיפור: אביי הוה יתיב קמיה דרבה - _____

חזא להנך עיזי דקיימו - _____

שקל קלא ושדא בהו - _____

א"ל איחייבת בהו קום אהדרינהו - _____

ספק: איבעיא להו, דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו: _____

עד א': מי אמרינן השבה מעליא בעינן, וכיון דלאו דרכיה להחזיר בעיר, לא לחייב - _____

עד ב': או דלמא בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה, וכיון דאיחייב ליה בשדה איחייב ליה בעיר - _____

אומרת הגמרא: תיקו - _____

הלכה: אמר רבא כל שבשלו מחזיר, בשל חבירו נמי מחזיר - _____

וכל שבשלו פורק וטוען, בשל חבירו נמי פורק וטוען - _____

סיפור: רבי ישמעאל ברבי יוסי, הוה קאזיל באורחא, - _____

פגע ביה ההוא גברא, הוה דרי פתכא דאופי, - _____

אותבינהו וקא מיתפח, - _____

א"ל, דלי לי: - _____

אמר ליה, כמה שוין? _____

א"ל, פלגא דזוזא. _____

יהיב ליה פלגא דזוזא, ואפקרה. _____

הדר זכה בהו - _____

הדר יהיב ליה פלגא דזוזא, ואפקרה. - _____

חזייה דהוה קא בעי למיהדר למזכיה בהו, - _____

א"ל לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו - _____

*שאלה: ומי הוי הפקר כי האי גוונא? _____

והתנן: בש"א: הפקר לעניים הפקר - _____

וב"ה אומרים: אינו הפקר, עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים כשמיטה? _____

מק?

תשובה: אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי לכולי עלמא אפקרנהו, ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה - _____

*קושיא: והא רבי ישמעאל ברבי יוסי זקן ואינו לפי כבודו הוה? _____

תשובה: ר' ישמעאל ברבי יוסי לפנים משורת הדין הוא דעבד - _____

המקור: נאמר בתורה [שמות י"ח - כ'] _____

דתני רב יוסף: _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

"והודעת להם" - זה בית חייהם - _____

"את הדרך" - זו גמילות חסדים - _____

"אשר ילכו" - זה ביקור חולים - _____

"בה" - זו קבורה - _____

"ואת המעשה" - זה הדין - _____

"אשר יעשון" - זו לפנים משורת הדין: _____

*קושיא: אמר מר: "אשר ילכו" - זה ביקור חולים, היינו גמילות חסדים? _____

תשובה: לא נצרכה אלא לבן גילו - _____

דאמר מר בן גילו נוטל אחד מששים בחליו - _____

ואפי הכי מבעי ליה למיזל לגביה - _____

*קושיא: "בה" - זו קבורה, היינו גמילות חסדים? _____

תשובה: לא נצרכה אלא לזקן ואינו לפי כבודו - _____

*קושיא: "אשר יעשון" - זו לפנים משורת הדין, דאמר ר' יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה - _____

אלא דיני דמגזיתא לדיינו? _____

תשובה: אלא אימא שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפנים משורת הדין: _____

בתנ"י

א. אי זו היא אבידה? _____

מצא חמור או פרה רועין בדרך, אין זו אבידה - _____

חמור וכליו הפוכין - _____

פרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה - _____

ב. החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה - _____

שנאמר {דברים כב"א} "השב תשיבם" - _____

ג. 1. היה בטל מסלע - _____

לא יאמר לו תן לי סלע, אלא נותן לו שכרו כפועל - _____

והטעם? _____

2. אם יש שם בית דין, מתנה בפני ב"ד - _____

3. אם אין שם ב"ד, בפני מי יתנה? שלו קודם: _____

גמ'

*שאלה: אטו כל הגי דאמרינן לאו אבידה הווי? _____

תשובה: אמר רב יהודה, הכי קאמר, אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

מצא חמור ופרה רועין בדרך, אין זו אבידה, ולא מיחייב בה - _____
חמור וכליו הפוכים, פרה ורצה בין הכרמים, הרי זו אבידה ומיחייב בה - _____

*שאלה: ולעולם?

תשובה: אמר רב יהודה אמר רב, עד שלשה ימים - _____

*שאלה: היכי דמי? אי בלילותא, אפי' חדא שעתא נמי?

אי ביממא, אפי' טובא נמי לא?

תשובה: לא צריכא דהוה חזי לה בקדמתא ובחשכתא - _____

- תלתא יומי, אמרינן איתרמויי אתרמי לה, ונפקא - _____

- טפי, ודאי אבידה היא - _____

דף לא'

ראיה: תניא נמי הכי,

א. מצא טלית, וקרדום באסרטיא. - _____

ב. ופרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה. - _____

ג. טלית בעד גדר, קרדום בעד גדר, _____

ד. ופרה רועה בין הכרמים אין זו אבידה. - _____

ה. ג' ימים זה אחר זה, הרי זו אבידה. - _____

ו. ראה מים ששוטפין ובאין, הרי זה גודר בפניהם - _____

שאלות סיכום:

1. למה המשנה נזכרת לשאלה כאן מהו אבידה?

2. מהו הכלל שאין זו אבידה?

3. מהו הכלל באבידה?

4. אם ראה בהמה מסתובבת באמצע היציאה אפילו שעה אחת?

5. אם ראה בהמה מסתובבת כיום במשך הרבה ימים?

6. ראה אותה מסתובבת לפני הבוקר או בתחילת היציאה במשך ששעה ימים?

7. יותר מששעה ימים?

8. מהו הכלל באבידה בחפצים?

9. ומה לא נחשב אבידה בחפצים?

10. המוצא באסרטיא, מה חזין? נמק!

11. הבא מקרה שאדם משיב אבידה בלי לנזול בדבר האבוב?

* * *

הנושא: אבידת קרקע.

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

אמר רבא: {דברים כבג} "לכל אבידת אחיך" - לרבות אבידת קרקע - _____
א"ל רב חנניה לרבא: תניא דמסייע לך, 'ראה מים ששוטפין ובאין, הרי זה גודר בפניהם' - _____

דחיית הראיה: א"ל, אי משום הא, לא תסייעי. הכא במאי עסקינן בדאיכא עומדין - _____

*שאלה: אי דאיכא עומדין, מאי למימרא? _____
תשובה: לא צריכא דאית בה עומדין דצריכי לארעא, מהו דתימא כיון דצריכי לארעא כי גופה דארעא דמיין
קמ"ל: _____

שאלות בהקנה:

1. מנין שאבידת קרקע חייב להשיב? _____
2. ומה הקהיתא באה לחזש? _____

* * *

מצא חמור ופרה [וכו']:

הנושא: מה הדין רצה בדרך, או רועה בן הכרמים?

דיוק מהרישא: הא גופה קשיא - _____
אמרת 'מצא חמור ופרה רועין בדרך אין זו אבידה, רועין בדרך הוא דלא הוא אבידה. _____

הא רצה בדרך, ורועה בין הכרמים הויא אבידה - _____

דיוק מהסיפא: אימא סיפא, 'חמור וכליו הפוכים, ופרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה, רצה בין הכרמים
הוא דהויא אבידה - _____

הא רצה בדרך, ורועה בין הכרמים אין זו אבידה - _____

1. מהו אבידה לפי הרישא? _____
2. מהו אבידה לפי הסיפא? _____

ביאור א' אבי: אמר אביי {איוב לו-לג} "יגיד עליו ריעו"
- תנא רועה בדרך דלא הויא אבידה, והוא הדין לרועה בין הכרמים - _____
- תנא רצה בין הכרמים דהויא אבידה, והוא הדין לרצה בדרך - _____

1. מהו אבידה לפי אביי? _____
2. ומה לא נחשב אבידה לפי אביי? _____
3. ומה לא נחשב לפי אביי? _____

*קושיא של רבא: א"ל רבא אי "יגיד עליו ריעו", ליתני קילתא וכ"ש חמירתא - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

- ליתני רעה בדרך' דהויא אבידה, וכ"ש רעה בין הכרמים?

- ולתני רועה בין הכרמים' דלא הויא אבידה, וכ"ש רועה בדרך?

ביאור ב' רבא: אלא אמר רבא רעה ארעה לא קשיא -

- הא דאפה לגבי דברא -

- הא דאפה לגבי מתא -

1. מהו אבידה לפי רבא?

2. מה לא נחשב אבידה?

רועה ארועה נמי לא קשיא -

כאן באבידת גופה, כאן באבידת קרקע -

מבארת הגמרא:

- כי קתני רועה בדרך לא הויא אבידה' הא רועה בין הכרמים הויא אבידה - באבידת קרקע -

- וכי קתני רעה בין הכרמים הויא אבידה' הא רועה בין הכרמים לא הויא אבידה - באבידת גופה -

ביאור החילוק: דרעה בין הכרמים, מסקבא -

ורועה בין הכרמים, לא מסקבא -

*קושיא: ורועה בין הכרמים נהי דלא מסקבא, תיפוק ליה משום אבידת קרקע?

תשובה: בדכותי -

*קושיא: ותיפוק ליה משום אבידת גופה, דדלמא קטלו לה?

תשובה: באתרא דמתרו, והדר קטלי -

*קושיא: ודלמא אתרו בה?

תשובה: אי אתרו בה ולא אזדהרו בה, ודאי אבידה מדעת היא -

רשא משנה:	המקרה	הווא אמינא	אביי	רבא
א. רועה בדרך				
דיוק:	ב. רועה בין הכרמים	דיוק מרישא:	דיוק מרישא:	דיוק מרישא:
		דיוק מסיפא:	דיוק מסיפא:	דיוק מסיפא:
סיפא משנה:	ג. רעה בין הכרמים			

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

<u>דיוק מרישא:</u>	<u>דיוק מרישא:</u>	ד. רצה בודד	<u>דיוק:</u>
<u>דיוק מסיפא:</u>	<u>דיוק מסיפא:</u>		

שאלות בהקנה?

1. הקא 8 מקרים שפיר נחלקת לאבידה?

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____
- ד. _____
- ה. _____
- ו. _____
- ז. _____
- ח. _____

2. הקא 7 מקרים שפיר לא נחלקת לאבידה?

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____
- ד. _____
- ה. _____
- ו. _____
- ז. _____

* * *

החזירה וברחה החזירה וברחה [וכו']:

א. הפסוק: _____

*שאלה: א"ל הוא מדרבנן לרבא, אימא "השב" חדא זמנא -

"תשיבם" תרי זמני?

תשובה: א"ל, "השב" - אפי' ק' פעמים משמע -

"תשיבם" אין לי אלא לביתו,

לגינתו ולחורבתו מנין?

ת"ל "תשיבם" מ"מ -

שאלה: הי"ד, אי דמינטרא, פשיטא!

אי דלא מינטרא, אמאי?

תשובה: לעולם דמינטרא, והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים -

וכדרי' אלעזר, דאמר 'הכל צריכין דעת בעלים, חוץ מהשבת אבידה' שהתורה ריבתה השבות הרבה -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

ב. הפסוק: {דברים כב"ד} 'שלח תשלח'

*שאלה: אימא 'שלח' חדא זימנא -
'תשלח' תרי זמני?

תשובה: א"ל, 'שלח' אפי' מאה פעמים משמע -
'תשלח', אין לי אלא לדבר הרשות -
לדבר מצוה מנין?
ת"ל 'תשלח' מ"מ -

ג. הפסוק: {ויקרא יט"ז}

*שאלה: א"ל ההוא מדרבנן לרבא, ואימא "הוכח" חדא זימנא -
"תוכיח" תרי זמני?

תשובה: א"ל "הוכח" אפי' ק' פעמים משמע -
"תוכיח", אין לי אלא הרב לתלמיד -
תלמיד לרב מנין?
ת"ל הוכח תוכיח מ"מ -

ד. הפסוק: {שמות כג"ה} "עזב תעזוב עמו"

אין לי אלא בעליו עמו -
שאין בעליו עמו מנין?
ת"ל 'עזב תעזוב' מ"מ -

ה. הפסוק: {דברים כב"ד} הקם תקים עמו -

*שאלה: אין לי אלא בעליו עמו -
שאין בעליו עמו מנין?
תשובה: ת"ל "הקם תקים" מ"מ -

צריכותא א' בין פריקה וטעינה:

*שאלה: ולמה ליה למכתב פריקה? ולמה ליה למיכתב טעינה?

צריכי' דאי כתב רחמנא פריקה, הוה אמינא משום דאיכא צער בעלי חיים, ואיכא חסרון כיס -

אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא, ולא חסרון כיס איכא, אימא לא -

[צריכותא הפוכה] ואי אשמעינן טעינה משום דבשכר, אבל פריקה דבחנם אימא לא, צריכא!

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

*שאלה: ולר"ש דאמר אף טעינה בחנם, מאי איכא למימר?

תשובה: לר"ש לא מסיימי קראי -

צריכותא ב' בין פריקה וטעינה, לבין השבת אבידה:

*שאלה: למה לי למכתב הני תרתי, ולמה לי למכתב אבידה?

תשובה: צריכי! דאי כתב רחמנא הני תרתי, משום דצערא דמרה איתא, צערא דידה איתא. אבל אבידה

דצערא דמרה איתא, וצערא דידה ליתא, אימא לא -

[צריכותא הפוכה] ואי אשמעינן אבידה משום דליתא למרה בהדה, אבל הני תרתי דאיתא למרה בהדה אימא

לא? צריכא!

שאלות:	פריקה	טעינה	השבת אבידה
האם יש צער בעל חיים?			
האם יש חסרון כיס?			
בשכר או בחינם?			
האם הבעלים מצטערים?			
האם הבעלים נמצאים?			

שאלות סיכום:

1. אמה כתב פריקה?

2. אמה כתב טעינה?

3. אמה כתב פריקה וטעינה?

4. אמה כתב השבת אבידה?

דף לא:

ו. הפסוק: {במדבר להיכא} "מות יומת המכה"

*שאלה: אין לי אלא במיתה הכתובה בו -

מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו?

תשובה: ת"ל "מות יומת" מ"מ -

ז. הפסוק: {דברים יג'טז} "הכה תכה"

שאלה: אין לי אלא בהכאה הכתובה בהן -

מנין שאם אי אתה יכול להמיתו בהכאה הכתובה בהן שאתה רשאי להכותן בכל הכאה שאתה יכול?

תשובה: ת"ל "הכה תכה" מ"מ -

ח. הפסוק: {דברים כד'ג} "השב תשיב"

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

שאלה: אין לי אלא שמשכנו ברשות ב"ד -

משכנו שלא ברשות ב"ד מניין?

תשובה: ת"ל "השב תשיב" מ"מ -

ט. הפסוק: {שמות כב"כה} "חבל תחבול"

שאלה: אין לי אלא שמשכנו ברשות -

משכנו שלא ברשות מניין?

תשובה: ת"ל "חבל תחבול" מ"מ -

*קושיא: והני תרי קראי למה לי?

תשובה: חד לכסות יום וחד לכסות לילה -

י. הפסוק: {דברים טו' ח"א} "פתח תפתח"

*שאלה: אין לי אלא לעניי עירך,

לעניי עיר אחרת מניין?

תשובה: ת"ל "פתח תפתח" מכל מקום -

יא. הפסוק: {דברים טו"ד} "נתן נתן" -

*שאלה: אין לי אלא מתנה מרובה -

מתנה מועטת מניין?

תשובה: ת"ל "נתן נתן" מ"מ -

יב. הפסוק: {דברים טו"ד} "הענק תעניק" -

*שאלה: אין לי אלא שנתברך הבית בגללו מעניקים -

לא נתברך הבית בגללו מניין?

תשובה: ת"ל "הענק תעניק" מ"מ -

*קושיא: ולרי אלעזר בן עזריה דאמר נתברך הבית בגללו מעניקין לו לא נתברך הבית בגללו אין מעניקין -

תעניק' למה לי?

תשובה: דברה תורה כלשון בני אדם -

1. עבד שהתקברך הבית בגללו, מה מקבל?

2. עבד שלא התקברך הבית בגללו, מה מקבל?

יג. הפסוק: {דברים טו"ח} "העבט תעביטנו" -

*שאלה: אין לי אלא שאין לו ואינו רוצה להתפרנס, אמר רחמנא תן לו דרך הלואה -

יש לו ואינו רוצה להתפרנס מניין?

תשובה: ת"ל "תעביטנו" מ"מ -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

קושיא: ולר"ש דאמר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו - _____

"תעביטנו" למה לי? _____

תשובה: דברה תורה כלשון בני אדם: _____

1. מי שאין לו כסף, ולא רוצה צדקה, האם צריך לצבור או? _____

2. מי שיש לו כסף, ורוצה צדקה, האם צריך לצבור או? _____

	פסוק א	הלימוד בהו"א	הלימוד למסקנה	פסוק ב'	הלימוד בהו"א	הלימוד למסקנה
א	השב			תשיבם		
ב	שלח			תשלח		
ג	הוכיח			תוכיח		
ד	עזוב			תעזוב		
ה	הקם			תקים		
ו	מות			יומת		
ז	הכה			תכה		
ח	השב			תשיב		
ט	חבול			תחבול		
י	פתוח			תפתח		
יא	נתון			תתן		
יב	הענק			תעניק		
יג	העבט			תעביטנו		

: הויה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע אלא נותן לו שכרו כפועל (בטל):

(תנן) נותן לו שכרו כפועל בטל - _____

*קושיא: מאי כפועל בטל? _____

ביאור: אמר אב"י כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה: _____

כאן 2 מקרים משום לו סלע?

* * *

אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם:

סיפור: איסור ורב ספרא עביד עיסקא בהדי הדדי _____

אזל רב ספרא פלג ליה בלא דעתיה דאיסור באפי בי תרי - _____

אתא לקמי' דרבה בר רב הונא, א"ל - _____

א. זיל אייתי תלתא דפלגת קמיהו - _____

דף לב'

- ב. אי נמי תרי מגו תלתא - _____
- ג. ואי נמי תרי סהדי דפלגת באפי בי תלתא - _____
- א"ל מנא לך הא - _____
- א"ל דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם, אין שם ב"ד בפני מי יתנה? שלו קודם - _____
- א"ל מי דמי? התם דמפיק ממונא מהאי ומותיב להאי בעינן ב"ד - _____
- אבל הכא דידי שקלי, גילוי מילתא בעלמא הוא, בתרי סגי ליה - _____
- ראיה: תדע דתנן אלמנה מוכרת שלא בפני ב"ד - _____

דחיה: אמר ליה אביי: ולאן מי אתמר עלה אמר רב יוסף בר מניומי אמר ר"נ אלמנה אינה צריכה ב"ד של מומחין אבל צריכה בית דין של הדיוטות:

שאלה בהקנה:

1. באיזה מקרה מוגר השגל אחזק באי ידיעג השגל השני?
2. ובאיזה מקרה חייב אחזק בפני השגל?
3. ומה הטעם?
4. ואם השגל לא נמצא, מה יעשה?
5. ומדוע צריך ב"ד?
6. מדוע הביאו אג הסופר הנה בסוגיא?
7. הכא נאיה שבהוצאה מחון מהשני צריך ב"ד?
8. הכא נאיה שגם אקומח מחון השייך לאדם אלא זה קשור מחון של זוד אדם, גם צריך ב"ד?

מתני'

- א. מצאה ברפת, אין חייב בה _____
- ב. ברה"ד, חייב בה - _____
- וקשה: הרי חוצה כדרך אינה אביזה?
- ג. ואם היתה בבית הקברות, לא יטמא לה - _____
- ד. אם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו אל תחזיר, לא ישמע לו - _____
- ה. פרק וטעון, פרק וטעון, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב - _____
- שנאמר {שמות כגה} "עזב תעזב" - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

וקשה שהרי הגמרא לא: אמרה מ"צלב תצלב" שצריך לצבור עם הביצים וכן בי הביצים, ואין שצריך לצבור ארבעה וחמשה פוזים?

ו. הלך וישב לו, ואמר הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק, פטור. שנאמר "עמו" -

ז. אם היה זקן או חולה חייב -

ח. מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון -

ר"ש אומר: אף לטעון -

ט. רבי יוסי הגלילי אומר: אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר "תחת משאו", משאו שיכול לעמוד בו:

ומה צוה תנא קמא?

גמ'

מה השאלה הנסקרת שם על דין המשנה: "אבא ברפת אינו חייב בה"?

ביאור: אמר רבא, רפת שאמרו, אינה מתעה,

א. לפי הרי"ט"א:

ב. לפי הטור:

ואינה משמרת -

ואין ארבעה שזה הפסל במשנה?

אינה מתעה - מדקתני אינו חייב בה -

ואינה משמרת - מדאיצטריך למיתני אינו חייב בה,

דאי סלקא דעתך משמרת, השתא משכח לה אבראי מעייל לה לגואי,

משכח לה מגואי מבעיא?

אלא שמע מינה אינה משמרת, שמע מינה:

מצאה ברפת אינו חייב:

הנושא: היכן הרפת נמצאת?

לישנא קמא: א"ר יצחק, והוא שעומדת תוך לתחום

דיוק: מכלל דברשות הרבים ואפילו בתוך התחום נמי חייב -

לישנא בתרא: איכא דמתני לה אסיפא -

ברדה"ר חייב בה -

אמר רבי יצחק, והוא שעומדת חוץ לתחום -

דיוק: מכלל דברפת אפילו עומדת חוץ לתחום נמי אינו חייב בה:

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

שאלות סיכום	לישנא קמא	לישנא בתרא
1. על מה דיבר רבי יצחק?		
2. היכן הרפת ורה"ר נמצאים?		
3. כמה שמירות צריך שלא יחשב לאבידה?		
4. מצא בתוך הרפת ובתוך העיר?		
5. מצא ברה"ר מחוץ לעיר?		
6. מצא ברפת מחוץ לעיר?		
7. מצא ברה"ר בתוך העיר?		

* * *

בבית הקברות לא יטמא לה:

ת"ר מנין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר שלא ישמע לו? _____
 תשובה: שנאמר {ויקרא יט"ג} "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה'", כולכם חייבין בכבודי -

*קושיא: טעמא דכתב רחמנא "את שבתותי תשמרו" הא לאו הכי הוה אמינא צייתא ליה - _____

ואמאי האי עשה - _____

והאי לא תעשה ועשה - _____

ולא אתי עשה, ודחי את לא תעשה ועשה? _____

תירוץ: איצטריך ס"ד אמינא הואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבודו של מקום - _____

שנאמר כאן {שמות כ"ב} "כבד את אביך ואת אמך" - _____

ונאמר להלן {משלי ג"ט} "כבד את ה' מהונך" - _____

הלכך לציית ליה - _____

קמ"ל דלא לשמע ליה: _____

שאלות סיכום:

1. מנין אומרים שלא צריך לשמוע בקול אביו שאומר לו להיטמא?

2. מהיכן צוה יבאנו לאמו?

3. ומדוע לא אמרנו משק?

4. מהיכן אומרים שהושווה כיבוד הורים לכבוד ה'?

5. מהו היקף?

6. ומהו גזירה שווה?

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

* * *

מצוה מן התורה לפרוק, אבל לא לטעון:

*שאלה: מאי 'אבל לא לטעון'?

אילימא אבל לא לטעון כלל -

מאי שנא פריקה דכתיב "עזב תעזב עמו", טעינה נמי הכתיב "הקם תקים עמו"?

תשובה: אלא מצוה מן התורה לפרוק בחנם, ולא לטעון בחנם אלא בשכר. ר"ש אומר אף לטעון בחנם -

ראיה: תנינא להא דת"ר, פריקה בחנם, טעינה בשכר. ר"ש אומר זו וזו בחנם -

מאי טעמייהו דרבנן?

דאי ס"ד כר"ש, לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה,

ואנא אמינא ומה טעינה דלית בה צער בעלי חיים, וליכא חסרון כיס חייב,

פריקה דאית בה צער בעלי חיים, וחסרון כיס לא כל שכן?

אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא?

לומר לך פריקה בחנם, טעינה בשכר -

*שאלה: ורבי שמעון, מאי טעמא?

תשובה: משום דלא מסיימי קראי -

ומה רבנן יצו לה' שמעון?

ורבנן: אמאי לא מסיימי קראי? הכא כתיב "רובץ תחת משאו" -

התם כתיב "נופלין בדרך" דרמו אינהו, וטעונייהו באורחא משמע -

ומה ר' שמעון יצו לה' ארבנן?

ורבי שמעון: "נופלין בדרך" אינהו וטעונייהו עלוייהו משמע -

שאלות בהקנה:

1. מה ביאור המשנה "מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון"?

2. מה הדין פריקה?

3. ומה הטעם?

4. ומה הדין בטעונה?

5. ומה הטעם?

6. מנין ארבנן שפריקה היא בחינם?

7. האם כתוב מפורש שפריקה בחינם ולעונה בשכר?

8. היכן כתוב פריקה?

9. היכן כתוב טעונה?

10. מה ביאור הפסוק "נופלים בדרך" ארבנן -

לה' שמעון -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

11. מנין לר' שאזון שצניח היא גם בחינים?

דף לב:

סוגיית המקור לצער בעלי חיים מהתורה:

הקדמה:

השיטות בענין צער בעלי חיים:

א. חתם סופר:

ב. שו"ת יעב"ץ:

ג. קשה מהגמרא ב"מ פה:

ד. רמב"ן דברים כב' ו':

ה. רמב"ם (מורה נבוכים ח"ג סי"ז):

ו. הרשב"ד (בשטמ"ק):

אלה: מה יהיה ההפך אם ע"ז 38"מ מדאורייתא או מדרבנן?

✓ הוכחה שצעב"ח מדאורייתא 1:

אמר רבא: מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא -

ואפי' ר"ש לא קאמר אלא משום דלא מסיימי קראי, אבל מסיימי קראי דרשי ק"ז -

משום מאי? לאו משום צער בעלי חיים דרשינן?

☒ דחיה:

דלמא משום דאיכא חסרון כיס,

וה"ק ומה טעינה דלית בה חסרון כיס חייב, פריקה דאית בה חסרון כיס לא כ"ש -

✓ דחיית הרחייה, והוכחה שצעב"ח מדאורייתא 2:

*קושיא: וטעינה אין בה חסרון כיס?

מי לא עסקינן דאדהכי והכי בטיל משוקיה -

אי נמי אתו גנבי ושקלי כל מה דאיכא בהדיה?

ולכן צריך אומר:

✓ הוכחה שצעב"ח מדאורייתא 3:

תדע דצער בעלי חיים דאורייתא, דקתני סיפא ר' יוסי הגלילי אומר: אם היה עליו יתר [על] משאו אין זקוק לו, שנאמר "תחת משאו", משאוי שיכול לעמוד בו

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

לאו מכלל דתיק סבר זקוק לו - _____
מאי טעמא? לאו משום דצער בעלי חיים דאורייתא - _____

☒ דחיה:

דלמא "בתחת משאו" פליגי - _____
דרבי יוסי סבר: דרשינן "תחת משאו", משאוי שיכול לעמוד בו - _____
ורבנן סברי: לא דרשינן "תחת משאו" - _____

☒ הוכחה שצעב"ח לא דאורייתא 1:

תדע דצער בעלי חיים לאו דאורייתא, דקתני רישא: 'הלך וישב לו, ואמר לו הואיל ועליך מצוה לפרוק פרוק, פטור, שנאמר "עמו"'.
ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי איתיה למריה בהדיה, ומה לי כי ליתיה למריה בהדיה? _____

✓ דחיה:

לעולם צער בעלי חיים דאורייתא, מי סברת פטור, פטור לגמרי? _____
ודלמא פטור בחנם, וחייב בשכר - _____
וה"ק רחמנא, כי איתיה למריה בהדיה עבד גביה בחנם, _____
וכי ליתיה למריה בהדיה, עבד גביה בשכר - _____
ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא - _____

(סימ"ן בהמ"ת בהמ"ת אוה"ב שו"א רבצ"ן)

✓ הוכחה שצעב"ח מדאורייתא 4:

לימא מסייע ליה, 'בהמת עובד כוכבים מטפל בה כבהמת ישראל'.
אי אמרת בשלמא צער בעלי חיים דאורייתא, משום הכי מטפל בה כבהמת ישראל - _____
אלא אי אמרת צער בעלי חיים לאו דאורייתא, אמאי מטפל בה כבהמת ישראל? _____

☒ דחיה:

התם משום איבה - _____

☒ הוכחה שצעב"ח לא מדאורייתא 2:

הכי נמי מסתברא, דקתני 'אם היתה טעונה יין אסור, אין זקוק לה'.
אי אמרת בשלמא לאו דאורייתא, משום הכי 'אין זקוק לה' - _____
אלא אי אמרת דאורייתא, אמאי 'אין זקוק לה'?

✓ דחיה:

ה"ק 'ולהטעינה יין אסור, אין זקוק לה' - _____

☒ הוכחה שצעב"ח לא מדאורייתא 3:

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצואות"

תא שמע, בהמת עובד כוכבים, ומשאוי ישראל, "וחדלת" - _____
ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא, אמאי "וחדלת"? _____
"עזב תעזב" מבעי ליה? _____

✓ **דחיה:**

לעולם צער בעלי חיים דאורייתא, התם בטעינה - _____

שאלות בהקנה:

1. כמה הבריותא מצברת? _____
2. מה הצין בפריקה? _____
3. מה הצין בטעינה? _____
4. שאלת הבית יוסף והסני יהושע: למה לא צריך לצבור משום איבה? _____
5. מי החומר? _____

*קושיא: אי הכי אימא סיפא 'בהמת ישראל, ומשאוי עובד כוכבים, "עזב תעזב" - _____

ואי בטעינה, אמאי "עזב תעזב"? _____

תירוץ: משום צערא דישראל - _____

קושיא: אי הכי אפילו רישא נמי? _____

תירוץ: רישא בחמר עובד כוכבים - _____

סיפא בחמר ישראל - _____

*שאלה: מאי פסקת? _____

תשובה: סתמא דמלתא, איניש בתר חמריה אזיל. - _____

שאלות בהקנה:

1. כמה הבריותא מצברת, פריקה או טעינה? _____
2. מי בצור? _____
3. אל מה קשה צי הבריותא? _____
4. מה התירוץ? _____
5. ומה קשה מהרישא? _____
6. מי החומר? _____

*שאלה: והא "וחדלת, ועזב תעזב" בפריקה הוא דכתיבי? _____

תשובה: א"ל הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים לאו דאורייתא - _____

שאלות בהקנה:

1. למסקנה מה הצין בהמת נכרי ומשאוי ישראל בטעינה? _____
2. בפריקה? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מצויאות"

3. מהימט ישראל ומטאוי 50 נכרי, מטנינה?

4. מטניקה?

☒ הוכחה שצעב"ח לא דאורייתא 4:

ת"ש אוהב לפרוק, ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו - _____
ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא, הא עדיף ליה?

✓ דחיה:

אפ"ה כדי לכוף את יצרו עדיף - _____

☒ הוכחה שצעב"ח לא דאורייתא 5:

ת"ש שונא שאמרו שונא ישראל, ולא שונא עובד כוכבים. אי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי שונא ישראל ומה לי שונא עובד כוכבים?

✓ דחיה:

מי סברת אשונא דקרא קאי - _____

אשונא דמתניתין קאי - _____

דף לג.

☒ הוכחה שצעב"ח לא דאורייתא 6:

תא שמע "רובץ" - ולא רבצן - _____

"רובץ" - ולא עומד - _____

"תחת משאו" - ולא מפורק - _____

"תחת משאו" - משאוי שיכול לעמוד בו - _____

ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי רובץ, ומה לי רבצן, ומה לי עומד?

דחיה:

הא מני ר' יוסי הגלילי היא, דאמר צער בעלי חיים דרבנן - _____

ראיה: ה"נ מסתברא, דקתני 'תחת משאו, משאוי שיכול לעמוד בו'. מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא? רבי יוסי הגלילי! ש"מ. - _____

*קושיא: ומי מצית מוקמת לה כרבי יוסי הגלילי - _____

והא קתני סיפא 'תחת משאו - ולא מפורק, מאי לא מפורק, אילמא לא מפורק כלל? _____

הא כתיב "הקם תקים עמו"? _____

אלא פשיטא 'לא מפורק' - בחנם, אלא בשכר: - _____

מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא, רבנן? _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

תשובה: לעולם ר' יוסי הגלילי היא, ובטענה סבר לה כרבנן.

אלות:

1. למה נקרא זה יצא מהלמא האם צר בעלי חיים ומאורייתא או צרבנן?

2. זיין בלמא שבת קנז?

3. אף זיין בלמא שבת קנז, ומה פסק הרא"ש כאן?

הנושא: שיעור הראיה:

ת"ר "כי תראה", יכול אפי' מרחוק?

ת"ל "כי תפגע"!

שאלה: אי כי תפגע, יכול פגיעה ממש?

תשובה: ת"ל "כי תראה",

ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה?

שיערו חכמים אחד משבע ומחצה במיל, וזה הוא ריס.

תנא: ומדרה עמו עד פרסה.

אמר רבה בר בר חנה: ונוטל שכר:

ההוכחה	צער בעלי חיים מדאורייתא	צער בעלי חיים לא מדאורייתא
1. התנאים אמרו שפריקה זה דבר חמור, לעומת טעינה שזה קל. ולמה זה כ"כ חמור?		
2. אם שם על החמור יותר ממשאו: לת"ק - חייב לעזור. לדיה"ג - פטור.		
3. הלך וישב לו ואמר לו תפרוק לבי, פטור מלעזור.		
4. בהמת נכרי מטפל בה כבהמת ישראל.		

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

		5. אם היתה טעונה יין נסך אין זקוק לה.
		6. בהמת נכרי ומשאוי ישראל.
		7. בהמת ישראל ומשאוי של נכרי.
		8. אוהב לפרוק, ושונא לטעון. מצוה בשונא, כדי לכוף את יצרו.
		9. שונא שאמרו, שונא ישראל ולא שונא נכרי.
		10. "רבץ" - ולא רבצן. "תחת משאו" - ולא מפורק. "תחת משאו" - משאוי שיכול לעמוד בו.

* * *

ביתנ"י

הנושא: סדר קדימה בהשבת אבידה:

- א. אבדתו, ואבדת אביו. - אבדתו קודמת - _____
- ב. אבדתו, ואבדת רבו - שלו קודם - _____
- ג. אבדת אביו, ואבדת רבו - של רבו קודמת, - _____
והטעם: שאביו הביאו לעולם הזה, ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא - _____
- ד. ואם אביו חכם - של אביו קודמת - _____
- ה. היה אביו ורבו נושאין משאוי, מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו - _____
- ו. היה אביו ורבו בבית השבי, פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו - _____

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ז. ואם אביו חכם פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו:

שאלות בהכנה:

1. מה הם ג' המקרים השניים במשנה?

2. מה יוצא דופן?

3. והספס?

גבר

מנא הני מילי?

אמר רב יהודה אמר רב: אמר קרא {דברים טו} "אפס כי לא יהיה בך אביון", שלך קודם לשל כל אדם -

ואמר רב יהודה אמר רב: כל המקיים בעצמו כך סוף בא לידי כך -

: היה אביו ורבו נושאין משאוי וכו':

הנושא: מי הוא הנקרא רבו?

תנו רבנן: רבו שאמרו,

א. רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה, דברי ר"מ -

ב. רבי יהודה אומר: כל שרוב חכמתו הימנו -

ג. רבי יוסי אומר: אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זה הוא רבו -

אמר רבא, כגון רב סחורה דאסברן זוהמא ליסטרון -

שמואל קרע מאניה עליה ההוא מרבנן דאסבריה -

'אחד יורד לאמת השחי -

ואחד פותח כיון' -

אמר עולא:

א. תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה -

ב. וקורעין זה על זה -

ג. ולענין אבדה במקום אביו אינן חוזרין אלא לרבו מובהק -

סיפור: קבעי מיניה רב חסדא מרב הונא, תלמיד וצריך לו רבו מאי?

אמר ליה חסדא חסדא! לא צריכנא לך, את צריכת לי -

עד ארבעין שנין איקפדי אהדדי ולא עיילי לגבי הדדי -

יתיב רב חסדא ארבעין תעניתא משום דחלש דעתיה דרב הונא יתיב רב הונא ארבעין תעניתא משום דחשדיה

לרב חסדא -

ת"ת "נתיב התורה" כיתה ה' | ביאור פרק "אלו מציאות"

ובאות מה היה? ז"ל קלאמא מנחת ז'.

כמו מי נפסק להלכה? איתמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן: הלכה כרבי יהודה -
רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת: הלכה כרבי יוסי -

קושיא: ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן 'הלכה כסתם משנה' -
ותנן 'רבו שלמדו חכמה?'
תירוץ: מאי חכמה? רוב חכמתו -

חשיבות לימוד הגמרא: ת"ד העוסקין במקרא, מדה ואינה מדה -
במשנה, מדה ונוטלין עליה שכר -
גמרא, אין לך מדה גדולה מזו -
ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן גמרא -

קושיא: הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו, והדר אמרת 'זלעולם הוי רץ למשנה יותר מן
הגמרא'?

דף ל"ג:

תירוץ: אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו -

שבקו כולא עלמא מתניתין ואזלו בתר גמרא -
הדר דרש להו 'זלעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא' -
מאי דרוש? כדדריש רבי יהודה ברבי אלעאי מאי דכתיב {ישעיה נח"א} "הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם"
"הגד לעמי פשעם" - אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם כזדונות -

"ולבית יעקב חטאתם" - אלו עמי הארץ שזדונות נעשות להם כשגגות -
והיינו דתנן ר' יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד, ששגגת תלמוד עולה זדון -

דרש ר' יהודה בר' אלעאי מאי דכתיב {ישעיה סו"ה}
"שמעו דבר ה' החרדים אל דברו" - אלו תלמידי חכמים -
"אמרו] אחיכם" - אלו בעלי מקרא -
"שנאיכם" - אלו בעלי משנה -
"מנדיכם" - אלו עמי הארץ -

שמא תאמר פסק סברם ובטל סיכויים?
ת"ל "ונראה בשמחתכם" -

שמא תאמר ישראל יבושו?

תלמוד לומר "וזהם יבושו", עובדי כוכבים יבושו, וישראל ישמחו:

הדרן עלך 'אלו מציאות'

בריך רחמנא דסייען